

به کاتبی دادگای چه مچمال نه مینیتتهوه تا له ۱۴/۶/۹۵۲ (ته قاعود)
 نه کريت . نه مجادیتتهوه بۆ (ههله بجه) (به یه زدان په رستی و شیعرووتنهوه)
 خه ریک نه بچ تا له ۲۳ ی حوزه یرانی ۱۹۷۱ دا کۆچی دواپی نه کات و له
 له هه یوانی (مه رقه دی شیخ عومهر و شیخ نه جمه دین) دا به خاک نه سپیتر ریت
 له بیاره .

مه لا حه سه ن پیاوینکی زیره ک و زانا و قسه خوش و دل ته پر بووه ،
 (عه ره بی و فارسی و تورکی) جکه له زمانی کوردی خۆی باش زانیوه و
 شیعر ی زۆری به کوردی و فارسی و عه ره بی هه یه .

شاهۆ و شیعهر

شاهۆ له شیعرو هه له به ستا یه کجار ده ستیککی بالای بووه شیعهره کانی
 به رز و ، ته رو ، ریک و ، ئاودارن [به کوردی و فارسی و عه ره بی]
 شیعر ی هه یه به شه کوردیه که ی یه کجار زۆره . دیوانه که ی زیاتر له
 (۱۸۰۰) هۆنراوه یه کراوه به (۳) به شه وه :

- ۱ - نایینی
- ۲ - دلدار ی
- ۳ - نیشتمانی

کاتبی که سه یری شیعهره کانی ههر به شیک له م به شانه نه که یت نه یینی
 شاهۆ وا چوه ته بنجو بناوانیه وه وا نه زانی که له ویدا کولاره وه قال بووه .
 یه که م هه له به ستی چاپ کراوی له سالی ۱۹۲۴ که بلاو کرایه وه (نه ی
 کوردی سه ته مدیده) بوو .

مه لا حه سه ن له پشاشا نازناوی (شایق) بوو له جهنگی جیهانی
 دووه م دا (شاهۆ) ی کرد به نازناوی خۆی شاهۆ شاره زاییکی زۆری له
 میژووی کورد و شیعر ی شاعیره کورده کان بوو ، له کهل شاعیری نه مر
 (نه حمه دختار جاف) دا زۆر به ینیان خوش بوو یه کتریان خوش نه و یست
 نه و رۆژه ی که نه حمه دختار به گ هه له به ستی (هیوا ی پاشه رۆژی) نووسی و
 دای به مه لا حه سه ن ده س به جی ته ویش کردی به (۵) خشته کی که
 سه ره تا که ی به م جۆره ده ست پچ نه کا :

(دل له میجنه ت که یله ماقی سا به رووی خه ندانه وه)

هه روا ته خه میسنیکی غه زه لیککی (ناری) کردووه که له سالی ۱۹۲۷ دا
 بۆ (شیخ مه حمود) ی نارد بوو .

خوتنده وه و سه یر کردنی شیعر و هه له به سه ته کانی (شاهۆ) که وره تر ین

بەلکە يە بۇ سوارچاکی شاھۆ لە شیعردا شاھۆ نیشتمان و کەلى خۆی زۆر
خۆش ویستوو هەمیشە بە ئاوانی ئەو بوو کەلى کورد یە ککری و
حوکمیکى زاتى یان دەس کەوت . (شاھۆ) جگە لە شاعیرى و قسە
خۆشى ، زۆر دەست بلۆ بوو ، وە حەزى بە میوان داری کردوو ئەو ی
کە دەستى کەوتى زور بەی بۇ ئەرکی میوان داری خەلق بوو . (شاھۆ)
چواردە سالى ئەم دوايى یەى ژيانى بە یەزدان پەرستى یکى گەرم ئەبەردە
سەر ، ئامۆژگارى خەلقى بۇ دۆستى و نیشتمان پەرستى ئەکرد بە پى
موانسە بە شیعری خۆی بۇ ئەخوێندەو ئەم شاعیرەشمان وە کو زور بە
شاعیرەکانى تر بە ئاوات ئەکە یشتەو سەرى نایەو . پیش کۆچى دوايى و
مردنیا (بە چەند روژىك) دیوان و مسودەى شیعەرەکانى خۆی دامى و داواى
لێ کردم کە بە رىکى و پوختى بیان نووسەو ، ناتەواویەکانیان بدۆزمەو
ریکیان خەمو هەول دەم کە ئەنەوتین وە چاپ کرین . منیش بە پى
توانا هەولم دا داوام لە دۆست و ناسراوان کرد لە شیعری شاھۆ چى یان
لایە بۆم بنیرن بەم جۆرە توانیم ئەم دیوانە پێک بینم ئەو ی کە (مەجال
بوو) چاپى کەم باقیە کەشى بۇ کاتىکى تر هەلکرم .
ئەتر دەست لە دەست و هیز لە خوا .

(گاردۆخى)

(چەرخى دون پەرور)

سالى ۱۹۳۵

(۱) چەرخى دون پەرور هەمیشە یارمەتى نادان ئەکا
[مەردى دانا] دوو ئە ناو جەرکى لە داخا ژان ئەکا

(۲) عەسرى نوورى پى ئەلین بەم دەورە مەنحوسە کەچى
مەر لە دەورى پىسى (چنگیز و هۆلاکۆ خان) ئەکا

(۳) دل بە جارێ بوون بە بەردو رەحم و شەققەت تێپەرى
شیتە ئەو شىخەى ئومیدی رەنقەت و ویجدان ئەکا

(۴) ناوى دین کوژرایەو (لادینى) یان هینایە جى
هەرچى ئەیبینى خەریکە پەپرەوى (شەیتان) ئەکا

(۵) دینی ئیسلام بى موسەمما حوکمی شەرى نازەولاج
ئەهلى دین ئەمرو ئەمەنتای مردن و ئیمان ئەکا

(۶) حەق ئەما مۆدەى بەسەرچوو [مروهت و ئینساف و عەدل]
ئەو کەسە مەقبوولە زولم و ئیفتیرا و بوختان ئەکا

(۷) پیاو سەرى سورماو عاقل شوین و رىئى لى تیکچو
وەزعى دونیا وایە (دانا) شیت و سەرکەردان ئەکا

(۸) خولاق و خووی عالیه هم موو شکلیکی که ی وەرکرتووه
نه و کهسه ی چاکه ی له کهل که ی دوژمنی نینسان نه کا

(۹) نه و زه و اتانه ی که خویان زور به چاک پیشان نه دا
غالبه ن خوویان له خووی (عقرب و ثعبان) نه کا

(۱۰) نه و کهسه ی هیندی نه یان وت موشفیه بۆ قهومی خوی
نیسته نه یینم که مالی قهومه که ی ویران نه کا

(۱۱) (کهک) له کهل [نه سپی که خیله] دیته مه یدانی مه ساف
(بزنه کیتی) و (له کهل) شیر) ئاره زووی زوران نه کا

(۱۲) (کونده بوو) نه و سا که جینگه ی قوژبن و ویرانه بوو
سه یری که نیستا له کهل (قوش) جیلوه و جهولان نه کا

(۱۳) (قهل) له جی ی بازار نه یینم بووه ته سەردار وره نیس
(کورگی مار) نه مرو له جی (شوان) سه پرشتی (پان) نه کا

(۱۴) [مامه ریوی] بوو به دهفته رداری گۆشت و دووگی چه ور
(مشکی برسی) و سه پانی رزقی سه رخه رمان نه کا

(۱۵) (گۆخلی چه لئووک درایه دهس) (یه کانه ی کۆنه سال)
(هووله) (ئاودیزی گولاله و سنبل و ریحان) نه کا

(۱۶) دهوره وایه (بایه قوش) لانی (هومایی) لی نه دا
(گوربه) خوی گۆریوه داوای جینگه ی (شیران) نه کا

(۱۷) پیاوه تی نایابه (شاهۆ) روژی سوپله و هه رزه یه
هه ر کهسێ پیاو بی به راستی خوی نه خهلق په نمان نه کا

(نه ی دیه وه)

نه ی دیوه کهسێ کهسبی (معارف) به بی ئوستاد
ممکن نه بووه حه للی مشاکل به بی ئیمداد
نه بووه به شتی سه ر به خو ئاسن به بی (هه داد)
نه ی گرتووه کهس (بازی مرادی) به بی صیاد
کهوره نه بووه به چکه به بی (دایه یی خه م خوار)

(ئاگری به ردایه عومرم)

به غدا ۱۹۳۷

۱ [ئاگری به ردایه عومرم جیلوه و جهولانی تو
هۆشی لی سه ندم خرنسکه ی پیلله ی فستانی تو

۲ پهستی کردم نیونیگای نازت به نه دنا عیمشوه یك
سوستی کردم بهرق و باقی عونچه یی خه ندانی تو

۳ قیمه بوو (جهرگم) به نیشی جووته شومشیری برۆت
دامیه بهر شه ستیری غه مزه ناوکی موژکانی تو

۴ [دین و ئیمانیت له دەس سەندم بە زۆری نازی چاو
(فی الحقیقة) ره هزەن و تالان کەری ئیمانی تۆ

۵ [قییمەتی ئەلماس و دور و لەعلی پۆمانی ئەهیش
لۆلۆی دوندان و لێوی قورمزی مەرجانی تۆ

۶ [تەن شل و مل وەك پەپەیی كۆلباخ و كەردن وەك بلبور
قام و لیمۆیە سینە و قوبەیی بوستانی تۆ

۷ [هەرچی فیکری لێ دەکەم وێنەیی لە دوەنیادا ئەمە
قامەت و ساق و سورینی کۆمبەدی لەرزانی تۆ

۸ [ئادەمی جینی پەریزادی وە یا ئەوعی مەلەك
یا لە حۆزانی بەهەشتی و رەوزەیی ریزوانی تۆ

۹ [تۆ کۆلێکی سەدەزاران بۆلبۆلت دلبەستە بوون
پاکی پێ بەندن بە داوی گێسوی پەخشانی تۆ

۱۰ [قەوسی دوو ئەبرۆت هیلالی جەژنی قوربانن کە وا
عالمێك وەك (قۆچی قوربان) بوونەتە قوربانی تۆ

۱۱ [قامەت تەمسیلی رۆژی مەحشری عالم ئەكا
بۆیە وا ئەم مەخلوقە سەف سەف دێتە بەر دیوانی تۆ

۱۲ [لال و پال عاشق وەكو (مردوو) لە ریتا كەوتوون
تینون بۆ شەربەتێکی چەشمەیی حەییوانی تۆ

۱۳ [مروەتت بێ خوویی بێ رحمی لە سەرتا لابەرە
با بە داخی تۆوە ئەمرن جەمعی بيمارانی تۆ

۱۴ [دوری ناسۆفتمەیی بە زرخم شاهی خوبانی زەمان
حاکمی ئەقلیمی قەلب و قالبی ئینسانی تۆ

۱۵ [وا لە بۆتەیی عەشەقدا تاواپەوێ دڵ بوو بە ناو
ئەلۆیدای ئاخیری زاهیر (شایقی) یوریانی تۆ

(خوا بۆ تۆ نیە و نابێ)

۱ [خواپە تۆ خواپێکی (خوا بۆ تۆ) نیە و نابێ
قەدیمێکی عەزیمی ئیبتیدا بۆ تۆ نیە و نابێ

۲ [عەجەب پەرەردگاریکی کە خۆتی ئەوێ و ئاخیر
ئەوێ ئەم لێ یەقینە ئیتقیها بۆ تۆ نیە و نابێ

۳ [خوداوەندیکی تەنیاو بێ شەریك و باب و فورزەندی
بە راستی حەییو قەییومی (فەنا) بۆ تۆ نیە و نابێ

(په نام هیتایه بهر قاپیت)

(۱) په نام هیتایه بهر قاپیت به ناله و شیوه و زاری
هزاران دفعه یار هیبی به هیوای رحم و پرگاری

(۲) نه که چي شهرمه سارم پروو پرشی دیوانی توم نه ماما
بهرام بهر عه فوی تو و زنی چی به باری کونه مباری

(۳) بهر رحمی واسیعی عامت به زه بیت که رنه پیما
په نا بۇ کتی بهرم بۇ دوردی خوم کتی بکا چاری ؟

(۴) په نا خونی خوا خونی هه موو کارئ به ده ست خونه
نه که رمن (موزنیم) خو تو خود او وندیکی غفاری

(له دووری)

(۱) له دووری کولمی گول پر نکت هه میسان عاجزو ماتم
وه کو (هه جنونه که ی له یلا) منیش و شیت و شهیداتم

(۲) نه لنی عه ودالی چول که ردم نه و نه ده کیژ و بی هوشم
له وختیکو که کیژده کیژده زولفی تاتاتم

(۳) شهو و پروژ خوینی گش ده تکی له جهرک و دل وه کو سه یلاو
هه تا عالم بزانی من شهید می چاوی شهیداتم

(۴) چریکه ی دهنکی (یا له یلا) له سینم دیته کوئی دایم
به عه یی هه وه کو سه متووره سینهی پر مه قاتاتم

(نه ی یاری خوشه ویست)

(۱) نه ی یاری خوشه ویستی وه فاکاری راست پر وه
وهی جی ی تومیدی موخلیسی خه مباری تیره شهو

(۲) وهختی که کارتی جه ژنه که تم دیت و خویندمه وه
وهک نووستوی که راشله ژئ و راجه نن له خه و

(۳) تیمسالی حالی ته و مه که می میسلی سینما
هیتایه بهر نه زهرم و له پر راپه پریم به ده و

(۴) توی که سهیری نه و فلیهم کرد و تی کی که ییم
دهستم که یانده خامه وه کو بهرقی تیژ پر وه

(۵) نووسیم به خوینی دینده له سه فجه ی سیاهی دل
نه حوالی کوردی قور به سهرو بهختی شوومی نه و

(۶) کورد رهنجه پویه گولبونی عهیشی خه زانی کرد
شانی له ژیری باری خه ما گشتی بوو (جهده و)

(۷) (نه وروز) له بۇ نه وانه یه ووشکیان ژیا یه وه
ناوچاوی بهخته دیزه که یان بوو به مانگه شهو

(يا رسوله تهلا)

(۱) يا رسوله تهلا دهخيلهك سهروهري دونياوو دين
پيشهواو خه نى عومومى تهنيياوو مورسه لين

(۲) فخرى گشتى كائيناتى سه يدى (جين و به شهر)
تاقه مەجبوبى خوداوهند رحمة تى بۇ عالمين

(۳) توى نوميدى بىن نوميدان رهه بهري ريگه نه جات
رؤى پروناكى هيدايت مقتداي متقين

(يا خوا)

(۱) يا خوا هيچ كهس وه كو من شيت و مال ويران نه بى
عاجزو مات و پيشوو ديدده پر كريان نه بى

(۲) خوئى كمش نه روا له نه دمام نه وهند پيكرام به تير
كافريش جهسته ي وه كو من كون كوني تيران نه بى

(۳) ناكرى قى چوو دهروونم وهخته بيمه كزى زوخال
دوژمنيشم وا دهرووني سوخته و بوريان نه بى

(۴) بؤپرووزى جهرك و دوودى ناهو و ناله و شيوه نم
عالمى پر كرد ئيلاهي كهس وه ها نالان نه بى

(۵) دهردى بىن دهرمانى من زحمات شيفاي بؤ بى ته بهد
يا خوا هيچ كهس وه كو من دهردى بىن دهرمان نه بى

(۶) مردم و چوقه ي پرشم كرد تۇزى رحمتى پيشم نه هات
هيچ كهس ياروب وه ها بهد بهختو سهركردان نه بى

(۷) كوشتى ناخر به نووكى نيشى شومشيو و بروى
نهرم نيش وهك من نه چيري شوخى بىن ناهان نه بى

(۸) بهسيه بهس شيوه ن كه (شايق) رؤى ديوانى خوا
موشكلى نامينى له و رۇزا كهوا ناسان نه بى

رەبى ھەرچەند

(۱) رەبى ھەرچەند غەرقى دەرياي بۆگەنى عوسيانتم
خۇ بەدل نەمرۇ بە ھيولاي بەخشش و غوفرانتم

(۲) قامەتم ھەرچەند چەمبەو من لە ژير بارى كونام
چاوەروانى رحمتى عامى واسيعى يەزدانتم

(۳) من سكالاي خۆم لە لاي كئى كەم پەنا بۆ كئى بەرم ؟
ذاتى خۆت موشكل گوشايە چاوەرەيى ئىحسانتم

(۴) ھەر چلۇنق یم ئيلاھى ئافەريدمەى ذاتى تۆم
باوەرم پیتە بە راستى تابعى قورئانتم

۱۵ ژېن و پرزگاری و بولندی عیزت و زیللهت هه مو
هه ر به دهستی خۆته ره بی مل که چی فرمائتم

۱۶ تاعه تیککی وام نیه لایق به زاتت بئ به لام
با خراپیش بم به هیوای په حمه تی په حماتتم

۱۷ نه فسی نه ماره ی خه سیسه دوژمنی دهسته و به خم
بۆ جیهادی نه و سه که موحتاجی یاری دانتم

۱۸ خۆ به دهس (شهنشانه کویره و) خیللی (نه لکه ناسه وه)
خۆت خه بهرداری که چۆن عه بدیککی دهسته و ساتتم

۱۹ پروو رهشی و مووی سپیم هینایه حاجهت بۆ تکا
وام له ژیر سایه کی که ره متا ره حمه تی قورباتتم

۱۰ کهر گران تر بئ له (شاهۆ) بار و سه رباری کونام
خۆ په نا هینده به خۆت و سهروه ری نه کوانتم

۱۱ ره بی هه رچه ند ناله بار و پروو رهشی دیوانتم
نافریده ی زاتی پاککی نه قده سی سو بجاتتم

۱۲ باوه رم وایه که (حه ققن) مورسه لین و نه نییات
نومه تی (فخری نه نامم) تابعی قورئانتم

۱۳ پرووی ئومیدم کرده قاپی باره گاهی نه قدهست
دهستی پیویستم بولند کرد چاوه ری ئی نیجساتتم

۱۴ بۆتکا هینامه حاجهت مووی سپی فرمیتسکی شۆر
وا به هیوای عه تف و په حمی حه زره تی ره حماتتم

من که تۆ یارم نه بی

(۱) من که تۆ یارم نه بی ئیتر ژبانم بۆ چی به ؟
چی له شوق و زهوقی دونیا کهم جیهانم بۆ چی به ؟

(۲) دینه یکه تۆی پئ نه بینم کویر بئ یا ره بی نه بهد
ناوی غه یریکه کهر به ری لال بئ زوبانم بۆ چی به ؟

(۳) دل نه کهر بۆ تۆ نه بئ یار ره ب نه بهر خه نه جهر کهوئ
با (لهت و کوت) دا کهوئ بۆ خۆی دلانم بۆ چی به ؟

(۴) بئ جه مالت کول هه موو خاری (موغه یلانن) له لام
بئ تۆ نه ی شوخی زه مان سه یری کولانم بۆ چی به ؟

(۵) کهر به هه شتیشم به ته نیا پئ بدهن (روژی جهزا)
نامه وئ تۆی تیا نه بئ حاشا جیهانم بۆ چی به ؟

(۶) (دین و دنیای) تۆیه (شاهۆ) حورو غیلمانی نه تۆی
جا که وهختی تۆم نه بئ هه ردوو جیهانم بۆ چی به ؟

(نەگبەتتى نەى گرتىبى)

(۱) نەگبەتتى نەى گرتىبى شوكرى خوا ھۇشيارە كورد
ساحىبى عەقلى سەلىم و ساحىبى تەفكارە كورد

(۲) كەر لەمە و پىش نووستىوون بەينى لە خاوى غەفلەتا
ئىستە كەر ئىنساڧ بەدەن ھەستائە واپىدارە كورد

(۳) خۇ بە ئىنساڧ كەر تەماشاكەن بە چاوى دىقەتتى
ھەر ئەوەى عەيبە كە ئەمرو بى كەس و خەخوارە كورد

(۴) خۇ بە نىسبەت جەوھەر و چىكە و مەقام و مولكەو
شاھى و شاھەنشەھى شاىستەو و ھەموارە كورد

(۵) كەر قسەى ساغتان ئەوئ ياران بە (قورئانى كەرىم)
(مردنى پى چاترە) لەم خزمەتتى (ئەغيارە كورد)

(۶) (بىشە) كەى خالى بوو ھەرگىز لە (شىرو كەر كەدنگ)
(شىرى شىرخورى) تىايە مەردى جەوھەردارە كورد

(۷) پرس ئەكەم بەو مەجلىسى [ئەقوامى مىللەت پەرورە]
داخلى ئىنساڧە ئايا مەخوتەكەن يە كىارە كورد

(۸) شىت نىيە ئەم تەومە ئەفكارى ھەموتسان تى ئەكەن
ھەرچى سىرتىكتان ھەبىن پاكى لە لا ئىزارە كورد

(۱۰)

بايەزىدو وان و مووش و ئەرزىزۇم و جەيدەران
ئورفەو خەرىپوت و چارئ و ئورمىيەو شەمىنىيان
نەھرىيەو دىاربەكرو زەرزائو ولاتى بارزان
خانەقىين و مەندەلى و كۆران و لورو باجەلار
وەك (كەوا) ئەيدروون ، بەبالاى مەتقەھى بابانەو

(۱۱)

ئۆردوونكى شەر فروشى كوردى مۆتلەق پىك ئەخەن
دەستەنكى كىنەخواھى جوانو سەر رەق پىك ئەخەن
بۇ نىشانەى سەربەخۇيى شىكلى بەرەق پىك ئەخەن
عەسكەرىكى مونتەزەم بۇ سەندى حەق پىك ئەخەن
جوانو رازاۋە بەتۇپ و لاكەلى ئەلمانەو

(۱۲)

نەوجوانانى وەتەن يەك يەك وەكو شىرى ژيان
پالەوانانى بە ھەيەت ، ھەر وەكو بەبرى بەبار
شۆپە سوارانى تەھومتەن ، وەك يەلى مازىندەران
بەچكە شىرانى عەشاير ، بۇ قرانى دوژمنان
ھەر وەكو رۇستەم ئەكەونە ، ھاتن و جەولانەو

(۱۳)

نووكى خەنچەريان ، لەجەركەى جەرگى دوژمن گىر ئەكەن
دوژمنى داىكى وەتەن يان بۇ عەدەم تەھجىر ئەكەن
مولكى كوردوستان لە مىكرۇبى بەلا ، تەتپىر ئەكەن

پاش قرانی مودده عی ، خاکی وه تهن ته عمیر نه کهن
ریگه بی ناسن نه چیتته شاخی هه ورامان-----هوه

(۱۴)

دهشت و سه حرامان ، نه بیتته ره وزه بی خولدی بهرین
سه وزو پور میوه به ره ونه ق ، لاله زارو عه نه برین
جؤگه کان مان پر له ناوی خوش گواری ، شه ککه برین
کیوو که ژ گشتی نه بیتته ، باخو قه سری گه وه برین
بؤ ته ماشای ، دهسته دهسته دین له ئینگلستان-----هوه

(۱۵)

بولبولی ته بهم له پهر وازایه ، هه ردهم بؤ چایی
وا نه نالینتی ، به کول بؤ غونچه پشکوتووی گولتی
نهو گولهش هیوایه ، (شاهو) بؤی به داخه گشت دلی
لامه ده (ئه حمده) له باسی میلهت و ساپی بلی
تا کو ساقی زوو بدا (باده) به دهه ، مهستان-----هوه

(۱۶)

باده گیر هاتوو به سه رمانا به عیشوه تی پ-----هپی
گوئی نه دایه مه چلیسو بادهی بلوورو ساغری
عاشقانی دایه بهر شه ستیری چاوی ساحیری
پنی بلی ، بهو ساقیه بؤ حسن و ناز و دولبهری
داخی خوی ناوه به جهرگی یو-فی کهنه نانهوه

سالی ۱۹۲۳

سکالای وه تهن [۱]

- [۱] پتم بلیسی یاران ، بزائم بؤچی وا داماوه کورد ؟
بؤچی وا کیترو پهروشه ، رهوتی لی شیواوه کورد ؟
- [۲] مالو میراتی ، به ناحق بؤچی وا ، دابهش کرا ؟
بؤچ له ناو جهمعی به شهردا ، بی بهشو بی ناوه کورد ؟
- [۳] کردهوهی ، خوییه وه هایه ، رۆژی پرووناکی شهوه
کهوته ناو چالای خهم ، بنواپه چۆن خنکاو کورد ؟
- [۴] یهک له کهل یهک ، بهد دلو تینوو به خوینی یه کترین
گشتی بوختان چین ، له حق یهک بؤیه وابه دناوه کورد
- [۵] نؤکهری یاساولن ، بؤ خوننه خوارانی وه تهن
هر نهائی (بؤ نؤکهری بیگانه کان) خولقاوه کورد
- [۶] نیره نیره و بر برن ، نه میان نهوی لاهیچ نی-----ه
بؤیه بهم حاله هه موو دهه قه بری بؤ کنراوه کورد
- [۷] ریئی ، به بهختی خوی نه برد ، رۆژی بچیتته ریزی خهاتی
داخی داخانم ، له هاوپی دایما جی ماوه کورد
- [۸] گاه ، ماشهی دهسته پشکوی پی ههل نه کرن بؤ نه ساد (۲)
گاه (فتبؤله) نهوهی هات تیر شقی پادا داوه کورد
- [۹] خوی بهزل پیشان نه دا ، وهختی گوپه و فیشال ، کهچی
چاوه پی پاش خوانی ، خهاتی و کهوچکنی چلکاو کورد

(۱) نهه هه لیهسته له کۆتاری هه تاوی ژماره (۱۵۰) ی مانگی شبانی
سالی ۱۹۵۹ دا بلاو کراوه تهو .

(۲) نهه تاقه هۆنراوه له بهرگی یه کهما له لاپه ره (۱۰۶) دا چاپ کراوه

- [۱۰] وا تەمايان كرده مال و مولكى كوردستان ھەمىو
ھەر كەسى بۇ خۇي تەپچىرى سەيرى چۆن پىچراۋە كورد
- [۱۱] سوريەش لىھو لاۋە وا قۇلى جىزىرە لى بىرى
خۇيشى لىل ناكا بزانى ، چى بەسەر ھىنراۋە كورد
- [۱۲] دايكى داماۋى ۋەتەن ، بۇ يارمەتى ھاۋار ئەكا
ۋاجبە فرىاي كەۋن ، تا دەرفەتى بۇ ماۋە كورد
- [۱۳] يەك كەۋن كوردىنە بەسىيە ، پىشتى يەكتر بەرمەدەن
كورد ھەمىشە كورد بوۋە ، كوردىش ئەبى تاماۋە كورد
- [۱۴] مەبىنە تۆۋى ناۋدېك ، ھەرىيەك بەلايەكا مەچىن
ۋابىكەن ، عالەم بزانىت پىاۋ بوۋە ، ھەر پىاۋە كورد
- [۱۵] بەنج كرابوۋ ، نوۋستىۋو ، ئاكاي لەمەركى خۇي ئەبوۋ
ئىستە ۋا پىشان ئەدا (شاھۇ) لەخەۋ ھەستاۋە كورد

(جاپ ئەكىشم)

سالى ۱۹۴۳

(۱)

جار ئەكىشم من ئەلىم كوردم بەدل كوردم ئەۋى
كوردى چۆن؟ كوردىكى ساغى بىغەشى مەردم ئەۋى
بىن فروفىل كورد پەرسىتىكى جەۋان ، مەردم ئەۋى
جان فېدانىكى ، دلىرى ساقى ، بىگەردم ئەۋى
دل پەرۋىشىكى ، ۋەتەن كوردىكى ھاۋدەردم ئەۋى

(۲)

نامەۋى كوردىك بەخونى كوردەكان بازى بىكا
خۇي لىھ خۇي زوۋ زوۋ بىگۈرئى فېزو شانازى بىكا
بۇ ۋەتەن چاكەى ئەۋىت بىكەنەكان رازى بىكا
پەيرەۋى بىرى خراپى كۆمەلى نازى بىكا
نامەۋى كوردىكى ۋا كوردىكى ھاۋدەردم ئەۋى

(۳)

ھەرچى ناۋى تافە كوردىكى لەلاى بىكەنە
يالە خۇۋە خۇۋى خراپىكى لەخەق ھاۋخونىتى كورد
ياكە ھاتوۋ كوردەكانى بۇ ئەمۋ ئەۋ كوردە پرد
ۋاجبە مىشكى بىكەيتە ، تووتيا يا ئاردى وورد
نامەۋى كوردىكى ۋا كوردىكى ھاۋ دەردم ئەۋى

(٤)

كورد يەككىن فەرقى كوردى ژوورو خوارى بۇنى يە
 فەرقى كوردى كۇچارى و دىپات و شارى بۇنى يە
 فەرقى كوردى دشتەكى و ناوشاخ و دارى بۇنى يە
 ھەركەسىك فەرقى بىكات ھىچ اعتبارى بۇنى يە
 نامەوى كوردىكى وا كوردىكى ھاودەردم ئىسىمى

(٥)

كورد ئىسىمى دائىم تەماشى بىنجو بونىادى بىكا
 سەيرى بىنجىمەنى ئىسىمى زىدو ئەبجىدى بىكا
 بىر لە ئىشى پاشە پۇژى كوردو ئەولادى بىكا
 نەك بەتەنيا مەرحەبايەك پىشت لە ئەجدادى بىكا
 نامەوى كوردىكى وا كوردىكى ھاودەردم ئىسىمى

(٦)

شايقم مىن بۇ ئەوى كوردان ئەكەل يەككىن ھەموو
 يەك دل و يەك تاقم و يەك كۆمەلو يەككىن ھەموو
 وەك برايەكى بەراستى دەس لەمەل يەككىن ھەموو
 نەك لەبەر نەفەئىكى عادى دوژمنى يەككىن ھەموو
 نامەوى كوردىكى وا كوردىكى ھاودەردم ئىسىمى

(ئىۋەبن و خوا)

- ١ - كوردە ئىۋە بن و خوا بەسىمە لەكەل يەك شەپ مەكەن
 قەت بەھوشە و لووشە لووشى دوژمنان باوەر مەكەن
- ٢ - خاكى كوردستان بەخوئىنى يەكتىرى پرونگىن مەكەن
 دوژمنى ناوخۇ ! يە واتەى ٠٠٠٠ بى فەر مەكەن
- ٣ - نۆكەرى بىگەنەكان سەرسۇرى يە بۇ كوردى مەرد
 تىكەلى قازو قولنىك و لەق لەق سەرگەر ، مەكەن
- ٤ - پرو پەشى مىژوو مەبن دەستتان نەچىتە خوئىنى يەك
 كورد براى كوردە بەخوئىنى يەكتىرى دەس تەر مەكەن
- ٥ - چاوى ھەل بىنن تەماشى بىنجو بونىاد تان بىكەن
 لاپەرە مىژوو بەكردەى ناپەرەواتان پر مەكەن
- ٦ - دەرەختى زۇرتان لە دەسدا ھەر بەقىشال و درۆ
 چاو لەرەقتارىان مەپۇشن كوى لەعاستىيان كەرمەكەن
- ٧ - جەورى ئەم ھۇزە بەجۇزىكە بەرامبەر قەومى كورد
 قەت لەبىر ناچىتەو (شاھۆ) لەبىرى دەر مەكەن

(بى نىگىن)

- [۱] خاۋا ئىسە رەببى عالەمىن
خەبەردارى چاۋنى سەر زەمىن
- [۲] ئەزان كۆمەلنى ئىسلامى جاھل
بە تەھرىكى ئەوانەى مولخىدىن
- [۳] لەسە ئادابى جوانى دىنى ئىسلام
ھەموو دەرچوونوو ، دواكەوتوۋى لىن
- [۴] نە پروايان بەدىن ماۋە نە ئايىن
بەللى دوژمن ، بە ئايىن و بە دىن
- [۵] ھەموو مونكىر بەزاتى ئەندەسى ئۆن
رەقىقى ساغى شەيتانى لەمىن
- [۶] بەلام پرواي بەزاتى تۆيە (شەيتان)
ئەوانەى چەۋتە پىيان بەد ترىن
- [۷] ۋەكو كرمى نەخۇشى سەيل بىلاۋن
خەرىكى مەھوى دىنى مۇسلىمىن
- [۸] ۋەكو گورگى دېرەندەى ھارى خويىن خوار
خەرىكى خويىن مژىنى سەلىمىن
- [۹] بەبى شەرمى تەبەرايان لە تۆيە
ھەموو كۆيلەى سەرۋكى كرملىن
- [۱۰] ئەمانە كۆمەلىك يەن تەزە كورەن
ھەوا خواھو سەنا خوانى (پەكىن)
- [۱۱] كە مۇژيارى كرىن گاھى بەقورئان
بە ئىستېھزا لە فاقاى پىكەن

- [۱۲] ئەلەن ئەم دەنگو باسە بى ئەساسە
ھەموو ھەلبەستى خېلى مۇرسەلەن
- [۱۳] مۇسلمانان لە شەرقو غەربى دونىا
لەناۋ لادىنەكانا ، بى نىگىن
- [۱۴] خىسوسەن كوردى بەدبەختى سىياچار
ھەمىشە ماتو خەمبارو ھەزىن
- [۱۵] ھەمىشە مال براۋو بەش خوراۋن
ھەمىشە ژىر چەپۈكەى غاصىمىن
- [۱۶] لەبەر جەورو جەفاى بېگانە دايىم
لە كىياۋ مالى خۇيان ناۋەمىن
- [۱۷] ولاتيان پر لە خەيراتە ۋەلىكىن
بەتالان چوۋى كروھى زالمىن
- [۱۸] خەزىنەى زىرو زىۋى باۋكو باپىر
لەناۋ خاكى ۋەتەن يەنا دەفەن
- [۱۹] بەلام خۇيان لەخەيرى بى نەسىن
ئەوانەى خەلقى ژوورو خۇر نشىن
- [۲۰] لەكەل ھاۋسى بەخۇشى سەربەخۇى
بەمالو مولكى كوردان خۇئەزىن
- [۲۱] كەچى كوردىش لەداخانا ھەمىشە
خەرىكى ئاھوو ئالەن و گرەن
- [۲۲] خەتاھەرچەند لەسەرخىزانە (كوردان)
لەكەل بەكدا بەقارو جەورو قىن
- [۲۳] لەكەل يەك تالو ترشو توندو تىژن
لەكەل بېگانەدا ۋەك ھەنگوۋىن

[۲۴] خوابا ســا به حەقى زاتى پاك

به وانەى لات شەفەقى موزنىمىن.

[۲۵] به زەيمىت بىت به ئىسلاما ئىكەرچى

گوناهبارو رەفەقى فاجرىن.

[۲۶] ھىدايەت يان بىدە بۇ رى ئى حەقىقەت

كە رىگەى راستى ئىسحابى يەمىن

[۲۷] بىەخشە جورمى (شاھز) ىشت كە ئۆۋە

كوناھ بهخشى عومومى موجرىمىن.

(ئىۋەى ئىۋىرۇ)

سالى ۱۹۴۸

[۱] ئىۋەى ئىۋىرۇ به نامەردى دەسى حوكمى لەسەرمانە

بزانن ، خويئەخۆرى خۇمان و باپىرو پودەرمانە

[۲] به فیشالو درۆو حىلە فرىب يان داینەۋە ديسان

نەتان زانىۋە باۋەر بهم گرۆھانە (۱) زەرەرمانە

[۳] لەرۆژى شۆرشا دەرغەت ھەبوۋ، ئاخىر لەدەستمان دا

لەدەست دانى ھەلى وا مانىعى فەتحو زەفەرمانە

[۴] ولاتى كوردەۋارى كشتى مىراتى كەلى كوردە

بەلى مىراتى (باۋباپىرى) پىر ھىزو ھونەرمانە

[۵] زمانى حالى كوردستان ، ئەۋا ھاۋار ئەكا دايم

ئەلى من مالى كوردم ، شاخو بن بەردى سوپەرمانە

[۶] به خويئەۋى كەلى كورد ئاودرا دەشت و دەرو دۆلى

كولالە سوۋرەكانى به ۋەھمى خويئى چكەرمانە

[۷] لەسەرمافو حەقى خۇمان ئىۋەى سوپلەو دراوسى يە

ھەمىشە ھىزى جەنگ و تۆپ و تەييارەى لەسەرمانە

[۸] ئىۋەى مستەمىرن چاۋيان لەعاستمان كۆپرە نابىنن

كە ئەم مەخلۇقە نامەردە چە چەۋرىكى لەسەرمانە

[۹] ئەرئ ئەى (كۆمەلى يەك گرتو) تاكەى پىرسيار ناكەن

بزانن ئەم دوروندانە چە مافىك يان لەسەرمانە ؟

[۱۰] بەدەم خۇ ئىدديعايان وايسە پىشتىۋانى مەزىۋومن

بەلام دەر كەوت كەھەر فیشالە چى ئەى كەن زەرەرمانە

لە دەست نووسىنكى ترا (بهم سەگ و گورگە) نووسراۋە

[۱۱] مەمۇر ۋە ئالەم خەبەر داری ووشەى ئەم كۆمەلەن (شاهۇ)
 قەسەى بى كۆرە وەو پوچ يان لە بەر مەددى ئەزەرمانە

(بۇ گۆقارى شەفەق)

[۱]

- [۱] شەفەقى پرووناك سوبى ئومىتىم
 ھىلالى رۆژى جەزنى سەعىىم
 [۲] تەرجىمانى ھال دلەى فەومىتىم
 ھىواى پاشە رۆژ وەتەن و زىدىم

[۱] ئەم دوو ھۇنراۋەى لەكەل نامەىيەكا ناردوۋەتەى بۇ گۆقارى
 (شەفەق) تا ھەلەستى (بەھارە ، وەخەۋەكەى) بۇ بىلاو
 كاتەۋە ، بەداخەۋە يۇى بىلاۋنە كۆرەتەۋە (بەھارو ، خەۋىك)
 كەدوۋ پارچە شىجىرى چوانى / لە بەركى يەكەمى دىۋانەكەدا
 بىلاۋكراۋنەتەۋە .

(كاردۇخى)

(سىكالاى دەروون)

[۱]

- (۱) كوردىنە ئىۋە ، خۇ موسلىمانى
 بە خىۋاۋ پىغەمەر خاۋەن ئىمانى
 (۲) تاپىچ بەھوككى جوانى قورئاننى
 ساحتىب بەزەىى و ەقل وىچىدانى
 (۳) چۇن پەۋاتان دى بەقەسى دوژمن
 رۇلەى كورد بە كورد بىدەن بەكوشتىن
 (۴) رۇلە رۇى دايك و باوك كۆژراۋان
 قىژەى باوكەپۇۋ ، نالەى ھەتىۋان
 (۵) نەھاتە گۆى تان لەناۋ مالان دا
 بەزەىى تان بى بە مىندالان دا
 (۶) بۇچ كەلى كوردتان خستە مەترسى ؟
 بە واتەى ناختەق (بۇ پارەو كورسى)
 (۷) لاپەرەى مېژۋى خۇتان بۇچ رەش كۆر ؟
 لە كوردايەتى خۇتان بى بەش كۆر ؟
 (۸) ولات تان پەنگ كۆر بەخوۋىنى كوردان
 لەسەر راپۇژو ووشەى نامەردان
 (۹) ئەم كۆرەۋانەى لىتان ئەبىنرىن
 دلەى موسلىمان پىر ئەكەن لە خوۋىن
 (۱۰) كوردستان مولكى كەلى كوردانە
 جىنگاى ئارامگاى شىرى مەردانە

[۱] ئەم ھەلەستەى لەرۇژى ۹۶۵/۱۱/۱۶ لەھەلەبجەدا رىك خستوۋە .

- (۱۱) پاسی پتووسته له دهست داکیر کهر
به پتی فهرموودهی خواو پیغه مبر
(۱۲) مه کهر نهت بیستوهه ، یاخو نازانی
(حب الوطن من الایمان)
(۱۳) تهوانه ی تهگرت لاینی دوژمن
نیره مووکئی کن ، نه پیاون ، نه ژن
(۱۴) نه وهی خویتی کورد به کورد ته پرتی
سزای کرده وهی خوی هر ته چیتی
(۱۵) میژووی کوردستان روورده شی ته کات
له نه ته وهی خوی بی به شی ته کات
(۱۶) تیش تاش تا زووه وهرکه رینه وه
له کرده وهی به د بکه رینه وه
(۱۷) با دایکی و ته ف لی تان بیوری
نازاد تان بکات به هه موو جوړی
(۱۸) دوژمن بۆ تیوه نایی به برا
بۆ پوله ی کوردا [هر کورده برا]
(۱۹) کورد ولاتی خوی نادا به هیچ کس
خویشی قهت ناکا به کویله بۆ کس
(۲۰) مالی میراتی باوک و باپی
ته بی بهش بکرت له جوانو پیی
(۲۱) به لام کورد هه موو به حوکمی قورئان
برای دلسوزن بۆ موسلمانان
(۲۲) یاری دهریانن له ته نگانه ی سهخت
تهک به نوکهری بیی به ژیر دهست

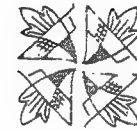
- (۲۳) داکیر کهرانیش با چاو هه لیتن
چوار دهوری خویان زور باش بیینن
(۲۴) با سهریان نه دهن به شاخی کوردا
تهک ملیان بشکئی له شیوو ههردا
(۲۵) کورد نه نووستون هه ستاوب له خه و
گشت خه بات ته کهن به روژو به شه و
(۲۶) چاو کراوه ن و هه موو بی دارن
له حال و نه حوال گشت خه به ردان
(۲۷) تا ولاتی خه و نه سینه وه
له داکیر کهران ناحه سینه وه . .
(۲۸) سه روک به ریزو دلسوزه بۆ کورد
هه ل ناخله تی به وه ووشه ی نامهرد
(۲۹) خه باتی کردووه به مال و به دهن
بۆ رزگاری کورد له جهوری دوژمن
(۳۰) بۆ سهر به خوی کورد و کوردستان
قوربانی داوه به توولی زه مان
(۳۱) ته فره ی نه خواردوه به پاره و به پوول
به وه عدی درؤ ووشه ی نامه عقوول
(۳۲) نایلی خه زنه ی پر زیرو زیوی
بدریت به دوژمن بیت به خوی
(۳۳) مهرچی وای کردووه یا ته بی بمری
یا کوردستان یان نه دهست وهر بگری
(۳۴) تیر بی سووده ته هم فاکو فیکه
روژی سهرکه رتن (شاهو) نزیکه

- (۱) رەببى ئىمە ، غەبىدى خۇتېن . ئاكا دارى چۆن ئىسە ژىن
ژىر چەپۇكەي كۆمەلىكى ئالەبارى
- (۲) بى ئەۋەى حەقىمان ئەسەرمان بى بە
- (۳) دىنەسەر دىنەت بى چەكىمان لە بۇ كوشىت و بىر
خۇ كەھاتىش ئىسەۋەى ئەيكەن بەخىزانى ھەزار
- (۴) قەت نەبىس-راۋە لەدەۋرەى پىسى چىگىزى لەعەن
ئىمە ئىسلا مىن ئىلاھى ئۆمەتى فەخرى بەشەر
- (۵) بىرو بروامان بەتۆيىسە ، ئەنىياۋو مورسەلەين
پىشەوامان (ئەۋ كەلامە جوانەتە) ۋا (جەبرەئىل)
بۇ خەللات ، ھىتايىە خىزمەت (رحمة للعالمين)
- (۶) ئەم كرۇھە كەى موبالائىمان بە (مائزالت) بوۋە
تابىعى قانۇنى كوفرن بى موبالائى لى دىن
- (۷) رەببەنا تۇ زاتى پاك و سىرى ئىسمى ئىسەزمەت
تۇ بىتۈۋ فەخرى ئەنام و ئەنبىيات و سالىھىن
- (۸) زوۋ بىسەزوۋ حەقىمان بىستە لەم دورىدائە كەۋا
خوئىن مژى پىرو مىنلن زىكدرى دايكى حەزىن
- (۹) ئىلتىماسى ۋايە (شاھۇ) زوۋ بىستىق تۇلەمان
لەم كرۇھە خوئىن مژانەى پىسى بى ئىمان و دىن

(۹) ئەم ھەلبەستەى لەكاتى شەرى ئىران و جوانرۇدا رىك خىستۈۋە

- (۱) كورد سەپانى دايكى كەس نىن پاسى كوردستان ئەكەن
پەيرەۋى : (حىزبى تەعالى) شاھى شەمىزىنان ئەكەن
- (۲) زۇلە كورد دىسانەۋە كەۋتەۋنە خول ، بۇ ئانەرىن
ۋا خەرىكى بەندو باۋن ، مالى كورد وئران ئەكەن
- (۳) با سەروكى زانىسارى ، تىبگات كوردى دلىر
كشت لەرىى خاكى ۋەتەن دا مال و سەر قوربان ئەكەن
- (۴) سەرھەدىكى مولكى كورد چۆمى ئابەدار
- (۵) ئىدىدىعەى ئەۋ خەتە تا سەر حەدى لوروستان ئەكەن
كوردو كوردستان بەپى مىژوو بزانە كامەيە
كشتى داۋاى خاكى بادىنان ئەكەن
- (۶) با بزانن دۆست و دوژمن كوردو كوردستان ھەموو
ئىدىدىعەى ئەلۋەندو كشتى سەنتىقەى سىروان ئەكەن
- (۷) مولكى باۋ باپىرى خىزانە مەحالى : بارزان
رېك و راست داۋاى ئەكەن
- (۸) خانەقەىن و مەندەلى و كوفرى و وولاتى شارەبان
زىدو ماۋاى كوردەكانن بۇچىيان پەنەن ئەكەن
- (۹) ھەقرەۋو زاخۇۋ ھەمادى بىرەكەپرە مىرگەس-وور
بۇ دىقاعى مالى كوردان سەرفى كىان و مال ئەكەن
- (۱۰) كوردى ھەۋلىرو سلىمانى ۋ ھەلەبجە و شارەزوور
حازرن بۇ تۇلەسەندىن چاۋەپى فەرمان ئەكەن
- (۱۱) پىشەدەر و مەرگە و رەۋاندىز ، چەمچەمال و بازىيان
رانىەۋ كۆى سىنجىقىش سەنگەر كەرى كەيوان ئەكەن

(۱۲) غىلەكەگەنى كۆچەرى و دېھاتەگەگەنى شاخ و كۆي
سەرىخۇ داۋاي جۈانرۇ و مەنتىقەي بۇكان ئەكەن
(۱۳) موختەسەر بۇ پاسى ماقى كوردو كوردستان ھەمەو
ھەروەكو (شاھۇ) رەقىقى ەشرەتى بەرزان ئەكەن

(قورئان)

(۱)

(۱) قورئان كەنوورى رۇشنى رىگەى ھىدايەتە

نېرا بىتايىتەنى كە بېيتە خەلاتى تۆ

[۱] ئەم تاكە ھۇنراۋە ھى ھەلبەستى (بۇ پېنخەمبەر) ە ... پېنچەمەين
ھۇنراۋە ھەلبەستى چاچ كوردنى ئەو ھەلبەستەدا لەبەرگى يەكەما
لەبىر چوۋە چاپ كرېت وا نووسرايەو .

(بىروبووام واىە)

سالى ۱۹۴۸

- [۱] بىرو بووام واىە من ، دەرچەق بەھاوسىو دۈورو بىر
- ئەو سەكى ھارە ، ئەمانىش ، كوركە مېش و جانەوەر
- [۲] نابى كورد لىيان ئەمىن بى ، با ھەزار بېرىار بىدەن
- كردەو ەو جەورى لەمەو پەريان ، بېيىننە بەر نەزەر
- [۳] جەنگى ئەسەول ھىزى يۇنانى كە ھاتنە (توركىيا)
- (كورد) بەناۋى دىنەو (وەك شېر) لەلانە ھاتنەدەر
- [۴] دەست بەجى خۇيان كەيانەدە كۆرى مەيدانى نەبەرد
- رۇستەمانە دەس بەچەك مەردانە تاۋىيان دانە سەر
- [۵] وا ھوجوميان بىردەسەر دۈژمن وەكو شېرى ژيان
- كون نەبوو خۇيان ، تياكرن ، رۇژىكى وايان كەوتەبەر
- ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
- [۶] سەلك و لاشەو قاچو قول سىنەو دەسو پىو قورگۇ مل
- كەوتىبون لەو ناۋەدا بوو بوونە چەشتەى جانەوەر
- [۷] [يەشە سن كورد نەرسەلان لەر] توركىياى كەر كىردبوو
- چونكە كورد توركىيان نەجات دابوو لەئەندىشەو خەتەر
- [۸] پاش ئەو ەى تۈزى پىشوويان دا ، لەجىياتى پىساۋەنى
- بوون بە كوركى ھارى سېلەو نانە خۇرى سفرە دېر
- [۹] دۇنيا بوون كوردەكان لەو خىزمەت و قوربانى بىدەى
- كردبوويان بۇ خەلاسى تورك لە مەركى مونئەزەر
- [۱۰] كەر ئەمىن نەبوايە كورد چۈن ئەو سەرۋەگەنى ھەموو
- وابە ئاسانى ئەكىران بۇ (۰۰۰۰) لالەوەر

- [۱۱] گەر بەمەكرو فيل و حيلەو هيمنى نەبوايە چۆن ؟
 جورئەتى ئەويانە بوو بىكرن (بەلانى نام دەر)
- [۱۲] گارەساتى دەرسىم و دياربەكرو وان و نەرزو پۇم
 شاھىدن بۇ بەد نىسادى جنسى سويلەو سەگ پەدەر
- [۱۳] (عصمت و گورسنىل) كە كوردن چاكەيان بۇكورد چىيە
 خۇ بەسە ھويش ناوى كوردىك يان لەدەم ئايەتە دەر
- [۱۴] ھەرۈەھا (ياسىن و تاھاي) كوردى عىلى كاكەيى
 يا ۋەكو (تۈرى سەئىدى) كوردى خەلقى ئاغچەلەر
- [۱۵] (پەھلەۋى) گەر كوردە راستە بۇچى نەم كوردەى ھە ۋو ؟
 نەبىن قەياخەت گرتن و ناردنە ناو قەسرى قەجەر ؟
- [۱۶] بۇچى خويىتى كوردەكانى پرشت ، بەجەللا دانى فورس ؟
 بۇچ لەدازى ۱۵ سەرۈك كۆمارى كورد (قازى نەمر) ؟
- [۱۷] كاكەگيان نەم جۆرە كوردانە كەوا باسيان كرا
 بۇ مەرامى گارى خۇيان ئىمەيان وا نايە قوبر
- [۱۸] كورد ئەبى (ھىۋاي بەخۇيو يەكەتى خۇى بى) ھەموو
 تى بىكۆش پىكەۋە ، تاكو لەۋزىر بار دىتە دەر
- [۱۹] ھەۋول بەدەن تا خاكى پاكى مولكى كوردستان ھەموو
 پاك و خاۋىن كەن ئە پىسى دوژمنانى مال و سەر
- [۲۰] ئىش و ئازار و خراپەى نەم كروۋە خوين مژە
 قەت لەبىر ناچىتەۋە (شاھۆ) ھەتا تاخر سەفەر

(فىل ئەكەن)

- [۱] كوردى مەرد نەم نالەبارانە لەكەلمان فىل ئەكەن
 لەو وتوو وئۆرى كە بوو خۇيانى وا لى وئىل ئەكەن
- [۲] كەرچى بىريار بوو (بىرايىن) مافى خۇيشمان ۋەركرىن
 ئىستە لەو (بىريارە دايان) وا ئەوا خۇ گىل ئەكەن
- [۳] بۇ ئەۋەى شۆرش بىشۆى كورد بەگژ كورد ئەدەن
 ديارە نەم ھۆزە ھەمىشە راو لەناۋى لىل ئەكەن
- [۴] كورد نەۋووستون ، ئاكەدارن بىرو پرواتان چىيە ؟
 تى كەيشتوون ، ھەر خەرىكن مافى كورد پىشىل ئەكەن
- [۵] نۆكەرى (قىيىتى كەنانەن) مل كەچن بۇيان ، كەچى
 والە ئىمە ئىددىعاسى خاۋەو، مژەو، بەرتىل ئەكەن
- [۶] كىرە شىۋىتەنى كوردىش يارمەتى دوژمن ئەدەن
 پىشت لەباۋ باپىرى خۇيان و گەل و سەر خىل ئەكەن
- [۷] مەبدەئو غايەى ئەمانە (جاھو پوول و پارەيە)
 پروو پەشى خۇيان لەمىژوۋى كورددا تەسجىل ئەكەن
- [۸] كوردى تىكۆشەر ۋەكو (شاھۆ) ھەمويان شارەزان
 كى ، بەراستى دىتە رىزو، كى بەچەۋتا ھىل ئەكەن

(چاوی دهریختنی)

سالی ۱۹۴۸

- (۱) کورد پتویسته یۆی که موسلمان بئ
بروای به خواو پتغمه‌مران بئ
- (۲) خاوهن نایینو دین و نیمان بئ
موتیح به حوکم و ، نه‌مری قورئان بئ
- (۳) کورد که‌وا نه‌بوو ، نه‌مری نه‌میتئ
جـروو جانـه‌وهر ، چاوی دهریختئ
- × ×
- (۴) کورد نه‌بئ دایم ، چاوی مه‌له‌میتئ
ده‌ورو به‌ری خۆی ، زۆر باش بیهیتئ
- (۵) به‌درۆو فیشال ، نیمان نه‌میتئ
تئ کۆشیت بۆ خۆی ، که‌خۆی بژیختئ
- (۶) کورد که‌وا نه‌بوو ، نه‌مری نه‌میتئ
جـروو جانـه‌وهر ، چاوی دهریختئ
- × ×
- (۷) کورد وولاتی خۆی نه‌یه‌ک پچرا بئ
مال و میراتی ، لی زه‌وت کرابئ
- (۸) له‌نان و ناوی ، مه‌حرووم کرابئ
نابئ مل شۆر کات ، به‌مه‌ره‌زا بئ
- (۹) کورد که‌وا نه‌بوو ، نه‌مری نه‌میتئ
جـروو جانـه‌وهر ، چاوی دهریختئ

× ×

- (۱۰) کوردی که زانی ییگانه‌و ، دوژمن
ده‌ماری ژینی ، دهریختئ له‌ بئ
- (۱۱) بۆ دلۆپن نه‌وت ، یا چنکئ تووتئ
که‌ر نه‌هاته‌ ده‌نگ ، نه‌پیاوه ، نه‌ژن
- (۱۲) کورد که‌وا نه‌بوو ، نه‌مری نه‌میتئ
جـروو جانـه‌وهر ، چاوی دهریختئ
- × ×
- (۱۳) کورد که‌ خاوه‌نی که‌نجی شاراو بئ
ساحیتی چهند جۆر مه‌عه‌ده‌نی خواو بئ
- (۱۴) نه‌بئ سه‌ربه‌ست و ، چاو نه‌ترساو بئ
مه‌ر کین ری نه‌دات ، که‌ به‌ش خوراو بئ
- (۱۵) کورد که‌وا نه‌بوو ، نه‌مری نه‌میتئ
جـروو جانـه‌وهر ، چاوی دهریختئ
- × ×
- (۱۶) کورد که‌ دارایی ئالائونی ره‌ش بئ
چۆن قبول نه‌کات مالی به‌ش به‌ش بئ
- (۱۷) بۆ نه‌م‌لاو نه‌ولایه‌ مفت پیشکش بئ
خۆشی له‌ خه‌یرو بیری بئ به‌ش بئ
- (۱۸) کورد که‌وا نه‌بوو ، نه‌مری نه‌میتئ
جـروو جانـه‌وهر ، چاوی دهریختئ
- × ×
- (۱۹) کورد نه‌بئ دایم نا ماوه‌ کورد بئ
نابئ دوا که‌وتووی درۆی نامه‌رد بئ
- (۲۰) نه‌بئ تئ کۆشئ ئازاو مه‌رد بئ
همیشه‌ ووریای روژی نه‌به‌رد بئ

(دلسۆزى كوردە)

- [۱] دلسۆزى كوردە ھەلپىزراوى كەلە
مەردى مەيدانى نەبەردە ، نوورى دووچاوى كەلە
[۲] ھەر لەكەنجى تاكو ئەمروۋە ، بەخۇيى و عەشرەتى
وەك فېدايى ھەول و قوربانى لە پىناوى كەلە
[۳] چەند مشوورى بىردە بىگەنە وولانى پىشەكنى
بۇ نەجاتى كوردو كوردستانى پىچراوى كەلە
[۴] كورد ئەبى مەردىن ھەموو يارى بىدەن بۇپىشەو
ناخەزى ئەم شىرە مەردە كاكە بەدناوى كەلە
[۵] ھەر كەسىك مېژووى ژيانى ئەم (يەلەي) دىيى تەواو
تى دەكات ئەم پالەوانە ئەوۋەلەن پىماوى كەلە
[۶] لامەدەن ، ھەركىز لەرىكەي (رىك وراستى و يەكەيتى)
تەفرەتەو چەوت و چەوتلى ژەھرو زووخاوى كەلە
[۷] دوژمنى دەستەو يەخەن (شاھۆ) دراوسى كانى كورد
(خۆ مەلاس دان يان) بەھىواى دووبەرى لاوى كەلە

(۲۱) كورد كەوا نەبوو ەمەرى نەمىتى

چىروو جانەوەر چاوى دەرىتتى

× ×

(۲۲) كورد ئەبى مېژووى بىننىتە بەر چاوى

وەبىكرىت يىرو تەجروپەي تەواو

(۲۳) خۇي رىسوا نەكات بۇ سولەو بەدناو

تابە (موفت) نەكرىت بە (پۇرى خوراو)

(۲۴) كورد كەوا نەبوو ەمەرى نەمىتى

چىروو جانەوەر چاوى دەرىتتى

× ×

(۲۵) بىسە بىرو پرواى نەفامو جاھىل

ياخۇ بە ووشەي لا دىنى بە فېل

(۲۶) نايى كوتو پر ، دەربچى لىسە ھىل

بىناغەي شەرف ، دەرىتتى بە يىل

(۲۷) كورد كەوا نەبوو ەمەرى نەمىتى

چىروو جانەوەر چاوى دەرىتتى

× ×

(۲۸) (شاھۆ) كورد ئەبى ھەتا بىتتى

(تۆوى يىسەكەيتى) بۇ كورد بىتتى

(۲۹) پىقو دوژمنى ، ھەركىز نەپروستى

دلى كوردەكان نايى بىشەكتى

(۳۰) كورد كەوا نەبوو ەمەرى نەمىتى

چىروو جانەوەر چاوى دەرىتتى

(دەرسى غىبىرەت)

[۱]

سالى ۱۹۴۸

- (۱) بىرىرى جىنى بىروا نىيە
- چى بەدەم ئەيلى درۆيە ناو دەروونى وا نىيە
- (۲) دەستى بوو كاتىك وەھا چاوسوور تەكات وەك كوركى ھار
- فەرقى جوانو ئافرەت و پىرو منالى لا نىيە
- (۳) كاتى بىدەستىش وەھايە خۇ بە مەر پىشان ئەدا
- كردەوھى شاھىدە نا راستە ھېچى وا نىيە
- (۴) زۆر كەرەت دەستمان چلووزاۋە بەپشكىزى دوزمنا
- بەسيە بەس بىروا بەماز سە شىۋەيى دانانىيە

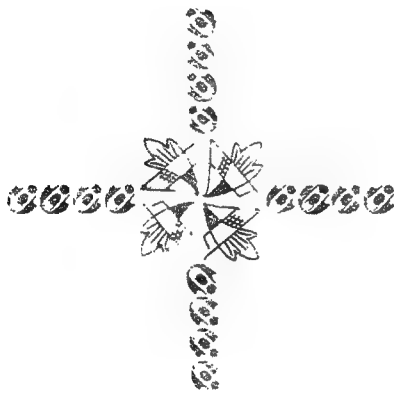
تىيىنى : -

- ۱- ئەم ھەلبەستە بىرىتىيە لە (۷) ھۇنراۋە بەناۋى (جىنى بىروا نىيە) وە لەلاپەرە (۸۸) ى بەركى يەكەمى دىوانەكەدا (۴) ھۇنراۋەى چاپ كراۋە .
- ۲- ھۇنراۋەى (۶) شەشەمىش لەلاپەرە (۴۶) ى دىوانەكەدا لەژىر ناۋى (كۆمەلىكن) چاپ كراۋە .
- ۳- نىۋە ھۇنراۋەى يەكەم لە بەركى يەكەمى دىوانەكەدا بەم جۆرە چاپ كراۋە : -

(دوزمىنى خوينمۇ بىرا بىرىرى جىنى بىروا نىيە)

- ۴- (لەبەر ئەم ھۇيانە ھەموو) وابە چاك زانرا ئەم ھەلبەستە دووبارە بەتەۋاۋى ھەموۋى لەم بەركەدا بىئوسرىتەۋە .

- (۵) كوردە پىئويستە ئەمانە دەرسى غىبىرەت وەرگىرن
- بۇ مەرامو مافى كورد ئەم ھۇزە جىنى بىروا نىيە
- (۶) كۆمەلىكن بىفەرۋ ، بى مروەت و ئىنە...اف و دىن
- سەيرى ھەر كامىيان ئەكەي چاكەي لەناۋ چاۋا نىيە
- (۷) و چاكە و مروەت ، و پىساۋەتى
- قەت نەبىسراۋە بىن (شاھۇ) شتى ناۋا نىيە

(موتىيى حوكمى قورئانم)

(۱)

- (۱) نەبابىم و ، نەزەردەشتى ، نەمولىنىم ، نەماسىۋنم
- نەماركىسىم ، نەلادىنم ، موتىيى حوكمى قورئانم

- (۱) ئەم تاكە ھۇنراۋە ھى ھەلبەستى (موسلمانم) ە لە بىرەركى
- يەكەما چاپ نەكراۋە وا نووسرايەۋە بۇ بىرەركى (۲) .

[۱] ئەي كوردى سىتەم دىدەيى مەزلۇمى سىياچار

ۋە مىللەتى مەسۋومەيى بەد بەختى گرفتار

تاكەي لەخەۋان ئىۋەۋو ، دوژمن ھەموو بىدار ؟

تا چەندە ئەبى مەست بىۋ خەلقى ھەموو ھوشيار

خۇتان ئەكەنە مەزجەكەيى مەحرەم ئەغبار

[۲] عالەم ھەموو مەشغۇلى تەلاش و دەسوۋ بىردە

ھەر مىللەتە بۇ خۇيە ، خەرىكى زەد و خورەدە

ھەر كەس لەبۇ خۇي حاكىمى خۇيە ۋەكو مەردە

مەحرۇمى ھەموو قەۋمى ، فرۇمايەي كوردە

ماتەم زەدەۋو سوۋكە ، پەرىشان و ، گرفتار

(۱) قىيىمىنى :

۱- ئەم ھەلبەستە ھىندىكى لەسالى (۱۹۲۷) دا ۱۱ پەيژەدا بىلاۋ

كراۋەتەۋە بەناۋى (كەلەيى) يەۋە

۲- ئەكەنى چاپ كىردى بەركى يەكەمى (دىۋانى شاھۇ) دا ئەكرا

ھەموۋى بەسەر يەكەۋە چاپ كىرىت چەند بەركەيەكى لەلاپەرەكانى

۱۰۰ ، ۱۰۹ ، ۱۱۰ ، ۸۴ ، ۲۱ ، ۹۵ ، ۶۹ ، ۵۲ ، ۷۹ ، ۷۲ ،

۸۰ ، ۴۷ ، ۹۵ ، ۹۸ ، ۹ ، ۳۲ ، ۲۵ دا بەجىاجيا چاپ كراۋن

بىلاۋ كراۋنەتەۋە .

۳- ۋا بەچاك زانرا ھەموۋى دوۋبارە بۇ ئەم بەركە بەسەر يەكەۋە

بىۋو سىرتەۋە .

(كاردۇخى)

[۳]

ئەو مىللەت ۋە ۋەمانە لەۋەو پىش كە زەبىرون بىرون

ئەو تايغەۋ تافمە ، ئەۋساكە كە دون بىرون

ئەو خەلقە لەبەر جەھلو نىفاق غەرقەيى خون بىرون

ھەستان لەخەۋى غەفلەت و ، داراى فىۋون بىرون

ئىستاكە ھەموو بەگ لىك نوو ، شاھوۋ ھوكمەدار

[۴]

كوردىش ئەبى ھەر ھەردو غولامى ئەم ۋەو بىن

ھەر بارە بەرو ، ماتەموۋ شان رىش و جەدەو بىن

بىھۆش و سەراسىمە لەدوۋى خەلقى بىن

چاۋيان لەم لەۋبىت ، ئەبەئەم بىن ئەبە ئەو بىن

بىعىلم و جگەر پارەۋو ، مەحرۇن و خەقەت بار

[۵]

ئەم جەھلو نىفاق و سەفەۋ زىللەتە ، تاجكەي ؟

ئەم بىشەرەنى ۋو خۇ خۇرىيەۋ غەفلەتە تاكەي ؟

ئەم بوغزو شىقاق و جەسەدو غەزلەتە تاجكەي ؟

بىفكرى ۋو سەرخۇشىيى ئەم مىللەتە تاجكەي ؟

تاكەي ئەبە مەسخرەيى عالەمى ھوشيار ؟

[۶]

بەس تالابى قالانى يەك و كوشتى يەك بىن !!

بەس ساعىيى بى دەستى ۋو دەست بەشتى يەك بىن !!

بەس مايىل فەۋتانى يەك و مردنى يەك بىن !!

مەشغۇلى براىى يەك و يەك خىستى يەك بىن !!

تا كۆمەل و يەك دەستەۋ يەك بىن ۋەكو ئەغبار

[۷] ههستين له خهوي خزمه دهم و چاوي بشورن
چاويكي ههلهتن له چهپو راسي ، بشورن
پرسيني له يهك كهن له چه نهحوال و چهشورن
نهم عالمه بوج عاجزو بي كهيفو سروورن
بوجي نه كهن نهم كورده نه قيره هه موو هاوار ؟

[۸] نهم دهنگو ههراو ناله وو شينه له چهلايه ؟
نهم ناهي جگهر سوزو گرينه له چهلايه ؟
نهم گشت جهزهعو كوشتو برينه له چهلايه ؟
سه رچاوهي نهم چهشمه ي خوننه له چهلايه ؟
چي بي نه بي نهم شوپشو غهوغايه ، له نهقتار ؟

[۹] نهم دهنگه هه موو ناله يي كوردانه له دهمس غهير
نهم شوره سهراي شيمهني كوردانه له دهمس غهير
نهم نركه هه موو سوزشي كوردانه له دهمس غهير
نهم خوننه كه شه خونني شهيدانه له دهمس غهير
نهم نه عره هه مووي نه عره يي كوردانه له سهردار

[۱۰] وا چا كه هه موو موته جيدو يهك دل و چابن
بؤ يهك نه وه كو دهسته برا عهيني برا بن
مهردانه له بؤ مهقه هدي يهك پشت و پهنا بن
بهو شه رته هه موو تايبي تهكامي خودا بن
تا جومله ره هابن له دهسي دوژمني غه ددار

[۱۱] دوژمن ، له هه موولا چه به چهپدا چه به راسا
بؤ ميلله تي كورد شهو و پوژو وان له مه لاسا
دايم نهو ديان وال له سهروو فيكرو جهواسا
ريشه و رديكي كورد بيتنه دهر ههر له نه ساسا
شايد كه نه ميني نه قهر يي كورد بي له نهقتار

[۱۲] كورد يش له هه موو لاه نه وه ند مهست و غورورن
سه رخوشي مه ي و غه فلهت و بي جيسو شهوورن
بي هوش و سرو بي خه بهرو مهستي خوموورن
كهه نه هل تهره ب كا ه خه ريكي شهرووشورن
كهه جهرده ي ي ري كرن و كهه ماشه بي نه غيار

[۱۳] ههر كهس كهووني : نه مته به چه ند ؟ نه بنه غولامي
تهسليمي نه كهن مال و سهرو كياني كيامي
بؤيشي نه بنه سه ناخوان و دوعا كو بي دهوامي
نه ي ميلله تي بيچاره عه جهب جاميل و خامي
نهو ميكي تهواو بي سهروو پي نوو نه زان كار

[۱۴] شه هدي نهم نهو پريه له دهرمان ي كوشه نده
بهس تهفره بخون ههر بهقه سي خوش و به خه نده
نه ي بي خه بهران بهس بي نه چاكيرو به نده
مه شهوره كه كه متر نه بووه (شه نده) له (مه نده)
روژيك نه بي بهم شه هده بين نيوه كوروفتار

[۱۵] دوژمن نه بووه قهت به برا ئيمه خه شيمين.
دايم كه له گهل يان شه وو روژ يار و نه ديمين.
ئيتا كه به نه نواعي عيلهل ئيمه سه قيمين.
موحتاجي ده وای حيكمة تي لوقمانی حه كيمين
بو چاره نه بي سه عی بكه ين ئيمه به نچار

[۱۶] ئيوه بن و خوا وهر نه وه با تف بي له شه يتان
دهر كه ن له دلا جومله خه يالانی پهر يشان
چهند چشتي هه يه واسته يي نه كجه تي كوردان
وهك كيبرو حه سه د بوغزي يهكو قيلله تي عيرفان
ئيسلاحي بكه ين بهلكو بكوشين هه موو يه كچار

[۱۷] داروي حه سه دو بوغزو جه هالهت هه موو عيلمه
دهرمانی هه موو دهردي (په زالهت) هه موو عيلمه
ئه سبابی نه جات بوون له (زه لالهت) هه وو عيلمه
بو نه يلى عولا ، بابی ده خالهت هه موو عيلمه
ههر عيلمه كه ساحيبي نه كاته شه موخوون كار

[۱۸] ناكه يمه نه مهل ئيمه كه وا بي سه روو پا يين
به د خوقو به دو تاركی نه حكامی خوا يين
دوژمن به سه روو مالی هه موو دوست و برابرين
بيگانه په رست خادمی مه خلوقی ودها يين
سه وودينكي له بو ئيمه ني يه ، خزمه تي نه غيار

[۱۹] قاپی نه مهل ئيمه كه به سه راوه له ههر لا
ناكره ته وه نه م قاپی يه بو ئيمه نه م ئيست
ين يه كيه تي و ، مه رحمة تي ، حه زره تي مه ولا
ههر يه كيه تي يه ، دهردي هه موو كوردی ده وا كا
تا ته فوره قه بين زور عه به سه ، زه حه مت و ئيسرار

[۲۰] نهی ديوه كه سيك كه سبي مه عاريف به بي ئوستاد
مومكن نه بووه حه للی مه شاكيل به بي ئيمداد
نه بووه به شتيك سه ره بخو ئاسن به بي حه دداد
نه ي گرتووه كه س بازی مرادی به بي (سه يياد)
كه وره نه بووه تيفل به بي ، دايمی خه م خوار

[۲۱] نايتووه بيرتان كه له نه ييامی (سه فهر بهر [۱])
(حيلمی به گی نهركان) و (برايم به گی) بي فهر
چهند كه وره يي كوردانی هره ره پيشه يي سه فدر
كرديان به نيشانه ي هه ده ني كوله ي عه سه كر
نه و روژه كه ته شريفی خه بي يان بووه سالار

[۲۲] بانو سه قزو، موكری يو، سا بلاخو، مه ريوان
يهك ده فعه له سايه ي قه ده می نه كجه تي (نهركان)
سووتان و بلاو بوونه وه نه هلی له وولاتان
نيوه ي بووه يه خيیری ، ده سی له شكری رووسان
بۆليكي بووه ، توعمه يي موزو ، مهلی كۆسه ار

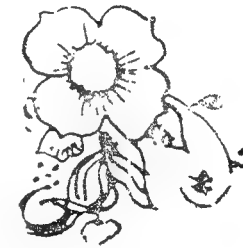
(۱) سه فهر بهر = جه نكي جيپانی يه كه م

[۲۳] ئەو پۇژە بەدا كىيىپ بىر بەجوز (ھەزرەتى يەزدان)

يېنى تە شەپۇل ، رەھمەتى ۋەك ھەورى بەھاران
بىر ئىننى لەسەردا ، نىمەم و رەھمەتى باران
بۇ مىللەتنى مەزلۇومەيى كوردانى پەرىشان
ئەمروىش ئەو ھاسى ، ئەو ھافىز ، ئەو ھەمخوار

[۲۴] ھەر كەس كە بەقەد زەردى يەك عەقلى لە سەراپە

تەسدىقى ئەكات ، ھەرچى كە نووسىمە : ۋەھايە
مونكىر بەقسەم ، داخلى زومەرى ، جۈھەلايە
(شايق) بەخوا ، ھەرچى لە جەمى عوقەلايە
بۇ نەزمى كەلامت ، بەدل و كىيائە ، خرىدار

(ۋەرامى نامە و كارتىك)

سالى ۱۹۴۸

- (۱) ئەي يارى خۇشەويستى ۋەنا كارى راست رەو
ۋەى جىي ئومىدى موخلىسى خەمبارى تىرەشەو
- (۲) ۋەختىك كە (كارتى جەئە كەتم) دىت و خوئندەو
ۋەك نووستوويك كە راشلەژى و پراچەنى لەخەو
- (۳) تىمسالى حالى قەۋمەكەي مىسلى سىنەما
ھىنايەبەر نەزەرم لەپەر پاپەپىم ، بە دەو
- (۴) تۇزى كەسەيرى ئەو فلىمەم كردو تىي كەيىم
دەستەم كەياندە خامە ۋەكو بەرقى تىژرەو
- (۵) نووسىم بەخوئى دىدە لە سەنجدەي سىياھى دل
ئەحوالى كوردى قوربەسەروو بەختى شوومى ئەو
- (۶) كورد رەنجدەپۇيە گولبۇنى عەيشى خەزانى كرد
شانى لەژىرى بارى خەما گشتى بوو (جەدەو)
- (۷) نەورۇز لەبۇ ئەوانەيە وشكىان ژىايەو
ناوچاوى بەختە دىزەكەيان بوو بەمانكە شەو
- (۸) كورد خۇبەھارى عومرى كەلاپىزى كردەو
كورد لالەزارى عەيشى بە پاكۇ كرا درەو
- (۹) كورد رۇزى جەئەنى رەش بوو خۇشى بۇ ناما
داماۋە ، بەشخوراۋە ، ھەموو ، پۇژى بوو بەشەو
- (۱۰) كورد بەختى شوومى نووستوۋە پروانە لاشەكەي
ۋابەنج كراۋە تاكو ئەبەد ھەل نەسەيت لەخەو

(عەدالەت)

(۱)

- (۱) كەي عەدالەت وادەيى بەم وئە ئاوا ئاشىكرا
ئەي خەنە ژىر دەستى حوكمى سەركەر كۆلارە كورد
- (۲) خاكى كوردستان كەخۇ قاتى پياوى لى نەيى
چۆن ئەيى بىنە غولامى ئەوسەرو ئەمخوارە كورد؟
- (۳) ناوى بى ئاوك نەيى (ناوى عەدالەت) چۆن ئەيى ؟
وابە تۇپز بىسكەنە مەحكومى كورد ؟

(۱۱) قەومىك كەبەختى سوستى وەها شووم و خەستەيى

قەومىك كەپۇژى پۇشنى لى بوو بە نيو شەو

(۱۲) قەومىك وەها بوو ەركەسى پيادا بە كەيفى خۇ

قەومىك كەھەرچى ھاتوو بوو خىوى مالى ئەو

(۱۳) قەومىك كەخۇ ئەمرد بوو مىراتى بەش كرا

پياوى نرانە ناو قەفسو بوونە بارە كەو

(۱۴) قەومىك وەها بوو نەوى بەشەر رەحمى پىي نەما

واچا كە خۇ بىننە قوپو چىم و زىخو چەو

(۱۵) (شاھۇ) لەداخى تالئى ناسازى قەومى كورد

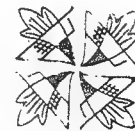
نالەي دەروونى ناسرەوئەت بووبە (دارەكەو)

-
- (۱) ئەم (۳) ھۇنراوئە ھى ھەلبەستى (نەكەتەي نەي كرتەي) يە
 - كە ھەمووى يىقى بوو لە (۱۲) ھۇنراوئە لە يەركى يەكەمى
 - ديوانە كەدا (۱۰) ھۇنراوئە چاپ كرا بوو ، ئەم (۳) ھۇنراوئە
 - مايەو ، وا نووسرايەو بۇ بەركى دووم .

(كاردۇخى)

- (۱) كوردىنە ئۆيۈم بىن و خوا ، يەك كۆمەلۈ ، يەك بىن ھەموو دوژمن (مالاىى گرتوۋە) بادەست لەمەل يەك بىن ھەموو
- (۲) پىۋىستە گىشت كۆيىنەۋە ، يەك بىرۈ پروا ، پىكەۋە ھەنگاۋ بىنەين بۆ پىشەۋە ، يەك كۆمەكى يەك بىن ھەموو
- (۳) كوردى پەتى چەند سالاھ خۇى و عەشرەتى قوربان ئەدات بۆ مىللەتى ، تاسەربەخۇو ، يەك بىن ھەموو
- (۴) ئەم راپەرىن و كۆششەى ، ئەم خۇىن پۇزانو ، شۇرشەى بۆكوردو كوردستانە گىشت ، باپشت ، پىشت ، يەك بىن ھەموو
- (۵) دىسۇزى كوردە (۰۰۰) بى مەكرو فىلە با وەفا راست و رەۋان و بى جەفا يارى بدەن يەك بىن ھەموو
- (۶) ئىستاش بزانن بۇقەۋەى ، كورد مانى خۇى زوو دەست كەۋى پىۋىستە گىشت ئامادەىن ، پىر ھىزو پىر چەك بىن ، ھەموو
- (۷) (شاھۆ) تكانان لى ئەكا (ئۆيۈم بىن و تەنبايى خوا) ھەر يەكەتى چارمان ئەكا ، جىا مەبنەۋە يەك بىن ھەموو

- [۱] كورد كە ژىر دەستى ئەم و ئەۋىن ژيانى بۇچى يە ؟ مالى مىرائى لەدەس چوۋىت جىيانى بۇچى يە ؟
- [۲] كورد كەۋاي لى ھات لەزىدو خاكى خۇى بىن بەش كرا لى بوۋبە (شىر) ئەو كوردە مانى بۇچى يە ؟
- [۳] كورد كەۋابوو فورسەكانى ناكەسو ناكەس پىشەچە سۈارى ئەستۈى بون ژيانى جاۋىدانى بۇچى يە ؟
- [۴] كورد كەمانى چەند ھەزار سالاھى لە مىژوۋدا نەما چۇن لەروۋى ھەلجى بۇى رۇخى رەۋانى بۇچى يە ؟
- [۵] پاشى ئەم جەۋرو جەفايە كورد ئەكەر (شاھۆ) بەچاك باسى چاكى فورس بىكات لال بى زمانى بۇچى يە ؟

(كۆمەلى خۇىن مژ)

(۱)

- [۱] (كۆمەلى خۇىن مژ) لەناو كوردان بلىن پىيان بەسە دەخلى كوردو كوردەۋارىو خاكى كوردستان مەكەن
- [۲] زۇلە كورد (شاھۆ) بەخۇىن و مالى كورد يارى ئەكەن دەس پرو كىرفان دىن ، بەم ھۇزە قەت متمان مەكەن

(۱) ئەم دوو ھۇنراۋە ھى ھەلبەستى (ۋەختى كىردو بىردە) ە يە كە ە بەركى يەكەما (۸) ھۇنراۋەى چاپ كرايوو ، ئەم دوو ھۇنراۋە چاپ نە كرايوون ، وا ئەبجارە بۆ بىرەكى دوۋەمى دىوانەكە نووسرايەۋە . (كاردۇخى)

(۱)

- [۱] جىنى ئومىدى قەومى مەئىوسىت لە خەيراتى وولات
خالپىدى كوردى دلپرو سەيفى جەوھەر دارى كورد
[۲] دايمى دەستەو ، دۇعام بۇتان بەخۇشى مەربۇن
سەرگەون بۇ سەربىنى دوژمنى خوين خوارى كورد
[۳] مەرچى سەعد ئابادو بەغدا بۇ ئەو بەسرا كەوا
بەش بىكەن كشتيان لەناوخو مولكى قىمەت دارى كورد
[۴] قەت نەبوو پۇژىك بەبى خەم سەربىننە سەر سەرىن
يا نەكاته عەرشى ئەعلا (ئالەوو ھاوارى كورد)

(۱) ئەم ھەلبەستە بۇ خالىد نەقشەندى نووسراوہ بە ناوى (نورى
دېدەو دل) ئەم (۳) ھۇنراوہى دولابى يەى چاپ نەكرابوون وا
بۇ بەركى دووم نووسرايەوہ .

- [۱] بەدەرى ، ئىقرارە ، نىابى كورد وەھا داوا بىكا
بابلى : دەرچن لە خاكىم ئىددىعاى خۇى وا بىكا
[۲] خاكى كوردستان ئەساسەن مولكى باوكى كەسنى يە
(مالى كوردە) ، مالى خۇى نابى لەكەس داوا بىكا
[۳] كەى ئەمانە خواوہنى مافى لەمالى ئىمەدا
كوردى مەرد عەيپە تەمەللوت بۇ شتى ئاوا بىكا
[۴] كورد بەمانە وابلىن باشە بە دەنگىكى بولند
بۇچ بەرۇكتان كرتووين ؟ دەرچن تەلاب ئاوا بىكا
[۵] كاكى خۇم بىكا نەبوو قەت بەخواوہن مالى كورد
كورد ئەبى پۇلەى كەلى خۇى مالى خۇى ئاوا بىكا
[۶] كوردە (شاھۇ) شارەزای ئەحوالى كوردستانە كشت
رەنگەتان پىشان ئەدا ، كوردىش ئەبى ھەروا بىكا

سالى ۱۹۴۸

- (۱) ئىمە كوردىن و ئەزانىن عەبدى يەزدانىن ھەموو ئافەرىدە دەستى زاتى تاكى سوبجەنىن ھەموو
- (۲) ئالى ئىبراھىمى كوردىن ھەل بۇرراوى گەلەن
- (۳) ئايىنى كەس ناگرىن قەت خۇرھەلات ، ياخۇرنىشىن دوستى كشتى مۇنصفان و ھەلى وىجدانىن ھەموو
- (۴) كورد كەسى مىليون نفوسىن بى سەبەب بەبەش كراين دەست و پىن بەسراوى ھەموو
- (۵) بىرو برواى لارو وىرو تەفرەقەى ناوخۇو نىفەق وا سەرى شىۋاند لە كورد محتاجى احسانىن ھەموو
- (۶) كوردى ئاوايشمان تىايە خزمەتى كىرفان ئەكا خەيرى بۇ كۆمەل نىيە ، بۇيە پەرىشانىن ھەموو
- (۷) تاقىمى رىئى چەوتى كرت و كۆمەل بى بارو لار سەر لە كورد شىۋاۋە (شاھۇ) مات و خەيرانىن ھەموو

تېبىنى :

ئەم ھەلبەستە (۱۰) ھۇنراۋە يە (۶) ھۇنراۋە چاپ ئە كراۋە
وا نووسراۋە بۇ بەركى دوۋەم .

تەنبا ئەم چوار ھۇنراۋە يە چاپ كراۋە لە بەركى يە كەمدا :

- [۱] ئىمە كوردىن و ئەزانىن عەبدى يەزدانىن ھەموو ئافەرىدە دەستى زاتى تاكى سوبجەنىن ھەموو
- [۲] ئەو كىتپانەى لە خواۋە ھاتوون بۇ مۇرسەلەين ئىمە بروامان ھەيە پىيان مۇسلمانىن ھەموو

- [۲] چاكتىرىنى ئوومەتىن بۇ ئىساقە مەجبۇبى خوا
 ساحىبى ئايىنى بىسەرزو دىن و ئيمانين ھەموو
 [۴] دوژمنى كەس نىن بەلام بۇ پاسى كوردستان و كورد
 پىلو ژن كەورەو بچوكمان قۇچى قوربانين ھەموو

(ماشەي ئەغيار)

(۱)

- [۱] ماشەي ، ئەغيارو (خىدى) يەكتىر بى
 ئىساوەكو واپى ، خەقى (مەھسومە) كورد
 [۲] بۇ قىسەي بىن كوردەو ، قىشالى قۇر
 پالەوانى كە ، كە پىنى مەسومە ، كورد
 [۳] بۇ خراپەي يەكتىرو ، كوشتارى يەك
 مەردى مەيدان ، خانقى خەلقوومە كورد
 [۱] ئەم (۳) ھۇنراو ھى ھەلبەستى (كەوكەبى تارىكە) يە كەلە
 بىر چووبو لە بەرگى يە كەما چاپ بىكرىت وا چارىكى كە
 نووسرايەو بۇ بەرگى دوومى دىوانە كە .

(كوردۇخى)

(تۆلەسىن)

سالى ۱۹۴۸

- [۱] مەردە كورد ھۇشيارە ئىمەرفۇ يەك دلۇ كىانن ھەموو
 تۆلەسىن ، پىساو قىرىن شىرى مەيدان ھەموو
 [۲] بىك و پىك و پىر چەكن ساحىبى ساو ھەيەتن
 بۆلەكانى بۇستەم ، سام و ئىسەرىمان ھەموو
 [۳] بۇزى جەنك ، كاتى بەھىرش ئەچنە مەيدانى ئەبەرد
 دوژمنى بىنە ، لە تاوانا ھەراسان ، ھەموو
 [۴] كورد وەمايە ، مەرجو بىرىارى ھەتا ئاخىر نەفەس
 بۇ قرانى دوژمنان يان ، قۇچى قوربانين ھەموو
 [۵] (دوژمنو چاگى و مروودە) درۋىە پىنى بىروا مەكەن
 روو رەشن ، تالان كەرن ، خوئىن بۇزى كوردانن ھەموو
 [۶] نەسى ئايەت شاھىدە بۇ ئەم كىرۋانە كە چىن
 دوو زمانو ، فېتەو ، بىن دىنو ، ئيمانن ھەموو
 [۷] تىكەشتون ، كورد ئەيان ناسن ، كە دل پىسو بەدن
 بەم زوۋە مېشكيان ئەھارن ، روو ئە فەوتانن ھەموو
 [۸] بۆلە كوردىش كەرچى دايم كىرە شىۋىنن ، بىسەلام
 بۇشە ، بىنچىنەي ، بىنايان روو لە رووخانن ھەموو
 [۹] پىشت بەلوتنى زانى خەق (شاھ) ئەيىنى قەومى كورد
 بەم زوانە ، سەربەخۇ ساحىبى فەرمانن ، ھەموو

(گەلى كورد (۱))

- [۱] كەلى كورد، واجبه بۇ (كوردو كوردستان) فېدايى بېت
نەكەوز، دووى دوشەو ھەوشەي ئەوانەي لارو ئاساغى
[۲] ولاننى كوردەوارى مالى مىرائى كەلى كوردە
چلۇن ئەدرى بەوانەي دوژمنو سۈپلەو قورمساغن

(لەسەرچى (۲))

- [۱] شەرمەزارانى مېژووى كوردستان
دوا كەوتوانى ووشەي بېككەنان
[۲] بۇچى؟ لەسەرچى؟ وائەكەن بەكورد؟
ئەيان فەوتېتىن بەووشەي نامەرد؟

(۱) ئەم دوو ھۇنراوۋە ھى ھەلبەستى (گرۇھى ھەن) ە كەلەبەرگى
يەكەما چوار ھۇنراوۋەي چاپ كرايوو ئەم دوو ھۇنراوۋەي چاپ
نەكرا بوو وا نووسرايەوۋە بۇ (بەرگى دووۋەم)
(۲) ئەم دوو ھۇنراوۋە ھى ھەلبەستى (شەرمەزاران) ە كە بىرىتىيە
لە (۱۰) ھۇنراوۋە (۸) ھۇنراوۋەي لە بەرگى يەكەما چاپ كراوۋە
ئەم دوو ھۇنراوۋەي چاپ نەكرا بوو ، وا نووسرايەوۋە بۇ بەرگى
دووۋەم .

(نەما باسى قورئان)

(۱)

- (۱) ئىلاھى بە ئەوزاعى عالم ، خەبىرى
بە رەفتارى ، ئەولادى ئادەم بەسىرى
(۲) نەما باسى قورئان و ئايىن و دىن
ئەوۋەي باسى دىن كا سزاىە مەسىرى
(۳) ھەموو بوون بە كۆيلەي شەياتىنى ئىنسى
ھەموو بوون بە مولجىد بېچووك تاكو پىرى
(۴) بەرەو كوفىر ئەپۇن مونكىرى زاتى تۇن
ئىياھىن بىجارى چەمبىنكە چە نىرى

(۱) ئەم چوار ھۇنراوۋە ھى ھەلبەستى (خوايا) يە كەلە بەرگى
يەكەما ھۇنراوۋەكانى (۲ ، ۳ ، ۴) چاپ نەكران ئىستا والەكەل
ھۇنراوۋەي يەكەمى ھەلبەستەكەدا نووسىمانەوۋە بۇ بەرگى دووۋەم
ئەم ھەلبەستە (۹) ھۇنراوۋە بوو (۶) ى لەبەرگى يەكەمى دىوانى
شاھۇدا چاپ كراوۋە ، ئەمىش والەئىزى ناۋى (نەما) دا
بلاو كرايەوۋە .

سالى ۱۹۴۸

- (۱) خوا خۇ تۆ خۇت خواۋەنى كوردى
خۇت ناكادارى كە بىلە نامەردى
- (۲) لە دەشتو دەرو شاخو ناوبەردى
چە جەورنىك ئەكرىت لەكەورەو ووردى
- (۳) بىلەمالى فەلەي كوردى رەشو پرووت
ئەم نامەردانە خۇيان كىرد بەلۇرت
- (۴) رەببى تۆ بىت و ئىسمى ئەغزەمت
تۆ خۇشەويستى ، فەخرى ، عالەمت
- (۵) ئەمانەي كەوا دوژمنى كوردن
چەقۇ كەلەرە دەستى نامەردن
- (۶) لە ناويان بەرە بە زووترىن كات
لە زۆرو جەوريان پزگىار كە وولات
- (۷) كوردەكان (يەكخە) تاكو بەكۆمەل
دەستى براىى كشت بىكەنە مل
- (۸) پىكەوۋە يەك ھىز پروكەنە دوژمن
رەگ و رىشەيان دەريتن ، لەبىن
- (۹) ئاۋاتى (شاھۆ) زوۋ بىتەرە دىى
تا لە كوردستان بە خۇشى بىرى

- [۱] ناچنە سەر دىنى (مولخىد) كورد موسلمانن ھەموو
خاۋەنى ئايىنى پاك و دىن و ئيمانن ھەموو
- [۲] ھەول ئەدەن بۇ سەر بەخۇبى بۇ ژيانىكى شەرىف
بۇ سنوورى مولكى خۇيان پاسەوانانن ھەموو
- [۳] پياۋو ژن كەورەو بچوك بۇ تۆلەسەندىن حازرىن
دەس بەتپرو خەنجەرەو شمشىرو قەلغانن ھەموو
- [۴] مەستە خۇلىكى ۋەتەن نادەن بە دوژمن بىشەمرن
بۇ دىفاعى مافى خۇيان قۇچى قوربانن ھەموو
- [۵] تۆلەسىتنى خۇتنى پاكى ئەو شەھىدانەن كەوا
ئىستەكەش زىندوون و كيانى پاكى كوردانن ھەموو
- [۶] كارەساتى ۋەحشىانەي (دەرسىم و دياربەكرو وان)
نەقشى ناۋجەرگ و دلى سووتاۋو بوربانن ھەموو
- [۷] كوردەۋەي پىسى (كەمال) ۋاى كىرد لە كورد (شاھۆ) كەوا
ئىستە تىنوۋى ھەل مژىنى خۇتنى توورانن ھەموو

(كوردى مەرد)

- (۱) كوردى مەرد ئەمىرۇ كەرۋىزى جياۋەۋو چەۋلانتە دەست و پىن ئازادە ، ۋەختى ھاتى مەيدانتە
- (۲) راپەپى سايىرە مەيدان با بەسى پىن (نۆكەرى) توۋرى دە ئەۋ بارە قورسەى وا لەسەر دوو شانئە
- (۳) كۆتۈ زەنجىرى ئەسارەت پارە كە ۋەك شىرى نەز دايكى دامامى (ۋەتەن) وا چاۋەپى ، ھەستانئە
- (۴) دەس دەره شىرى زمان ۋە خەنجەرى تىۋى قەلەم ھەق تەلەپ كە ھەق ھەمىشە پىشت ۋە پىشتىۋانئە
- (۵) مال ۋە مىراتت بە ئاھەق ۋە بەدەس پىنكانئەۋە
- (۶) چۆن رەۋات دىۋە كە خەلقى ھاۋەش ھاۋخوانئە نىشتىمانى باۋك ۋە باپىرت كە كانى كەۋەھەرە
- بۇچى جىۋى سىمكۆلى ئەسپ ۋە سىرتى جىرانتە
- (۷) پىن رەزاۋ پىن ھۆكىمى شەرى ۋە مەھكەمەى ۋە جىدانى پاك ۋە بىزانم چۆن بىرا مالت بەۋەى ، مىۋانئە
- (۸) خەلقى خوار ۋە ۋور ۋە ۋورت چۆن ۋە ھا پى شەرم ۋە ۋو پىن دىۋى كىشە بەسەر ۋە ۋا ساجىبى ، فەرمانئە
- (۹) يەك كەۋن يەكتر بىناسن كوردە بابەس پاش كەۋن يەك نەناسىن ۋە جىبابى ، ۋاسىتەى فەۋانئە
- (۱۰) پىن ئەۋەى يەكتر بىناسن ، مەبىنە خىدى يەكترى دوۋمنى ناۋخۇ بزانئە ، خەبرى ھاۋسى كائە
- (۱۱) مالى كورد ھى كوردە شاھۇ مافى شەرى خۇسەتى نادى ھەرگىز بەۋانئەى دوۋمنى خىزانئە

(بىروا ناكرى)

(۱)

سالى ۱۹۴۸

- (۱) كاكە چەند چار پىنم ۋەتن ۰۰۰۰۰۰ بىروا ناكرى چى ئەچىنن تۆۋى پوۋچە كىردەيان بىرناكرى
- (۲) كەى رەۋايە ۰۰۰۰ ۋە ھا ھۆكىم بىكا دەۋرى دەن راۋى بىننن بازوۋ لە خاكمان دەرپەرى
- (۳) بانك ئەكەن لىمان بەدەم (كوردە براى يەك بىن) كەچى دەنكەكەم ناخۇشە لايان ، سابى دەنكى لى دەۋرى
- (۴) كەر براىن ۋە راست ئەكەن ئەم راۋو ۋە ۋانئەى لەچى پىۋو ۋن پىرو جۋان ناپىن لە دەسىان راپەرى

قىيىنى :

- ۱- ئەم چوار ھۆنراۋەى ھى ھەلبەستى (كاكە چەند چار پىنم ۋەتن) كەلە بەرگى يەكەما چاپ كراۋە ، بەلام ھۆنراۋەى (۲ ، ۳ ، ۴) كە لىرەدا نوۋسراۋەتەۋە چاپ نەكراۋن لەبەر ئەۋە ۋانئەم (۴) ھۆنراۋەشمان نوۋسىيەۋە ھەلبەستەكە ھەمۋى (۱۰) ھۆنراۋەى .

(كاردۇخى)

سالى ۱۹۴۵ م

- [۱] كوردە ئەمىرۆ فرسەتە پىياۋىن لە دەستى دەرمەكەن
بشتى يەك بىكرن بە فېشالى درۆ ، ياۋەر مەكەن
- [۲] پىشەۋاتقان ھەل بۇزراۋى كەل.....
چاكتىرىن داسۆزى كوردە سەر لە ئەمرى دەرمەكەن
- [۳] پىشەۋات ئالتوونى تىزىبە لە زاخاۋ دەرچوۋە
چى ئەلى بىكەن شەرىكى (سوسە مارى بەر) مەكەن
- [۴] دەرفەتى زۇرتان لە دەسدا چاكە غىبەت ۋەرگىرن
تىكەلى قازو قولنگو لەقلىق سەرگەر مەكەن
- [۵] پىياۋى مەرد دوۋجار لە كوندە ناي كەزى دوۋپىشك ۋە مار
لىرە بەۋلاۋە بەۋاتەى دوۋمىنى بۇفەر مەكەن
- [۶] نۆكەرى خەلقى لە سايەى ئىۋەۋە ۋابون بەپىساۋ
ئىۋە ئاغاي مالى خۇتاتان بەكۆن نۆكەر مەكەن
- [۷] شەربەت ۋە ئاۋى دراۋسى پەر لە زەھرى كارىيە
ۋەسىيەتە (شاھۆ) بەئاۋى كۆزەيان لىۋ تەپ مەكەن

سالى ۱۹۵۹

- (۱) لەبەر چاۋم ھەۋا تۇزاۋىيە كوردىنە ۋەرىيىن
بەرامبەر ناخەزى خۇتاتان ۋەكو دىۋارى پۇلا بن
- (۲) نەكەن ۋابىن قىرىب بدۆن بەفېشالى درۆ دىسان
لە دستاتان دەربېچى دەرفەت ئەلەملا بن ئەلەۋلا بن
- (۳) سەرۆك ۋە كۆمەلەى ئىستەش ۋەكو كۆن پانەكەى پىشۋو
بەرامبەر ئىمە لام ۋايە ھەموۋ بەد بىرو پروا بن
- (۴) تەۋەى كوردە پەزا ناپى كەزىر دەستى ئەم ۋەۋىن
ئەبىن يا بېچنە كۆرستەن ، ۋەيا سەربەست ۋازا بن
- (۵) لاي بىرىك باشە بەلام پىتان بلىم راستى
لە چاقتاي كوردەۋارىدا نىيە ھاورىي كەلى ۋابىن
- (۶) ئەمە سەد سالا كورد قوربان ئەدا بۇ پۇۋى ئازادى
كە ئىستاكەش ئەبى سەر شۇرۇ پىساۋا بن
- (۷) ئەمانە بارى راسىيان تەۋەۋە (شاھۆ) قەت لەكەل كەسدا
بەھىۋاى سەرۋەتى كوردن ، بەلا با تەفرو توۋنا بن

(بەشەرىن)

(۱)

سالى ۱۹۴۵

- (۱) كوردىنە راستە ئىمە بەشەرىن
 - (۲) بەلىككە ئىمە خەلقى عىراقىن
 - (۳) كىشت كەس تى كۆشى بۇ وولائى خۇى
 - (۴) ذواكەوتوو مەبىن كوردىنە وەك مەرد
 - (۵) دەس لەناو دەس نىن پىشتى يەك بىكرن
 - (۶) يەقەن تان لى بىن مەرك بەيەك جارى
 - (۷) وولانمان ئەوسا چىكەي شاھان يوو
 - (۸) كەلى چار حوكمى شەرقو غەربى كرد
- شاھان سوجدەيان بۇ غەرشى ئەبرد

۱- ئەم ھەلبەستە يىرتى يە لە (۱۹) ھۇنراو (۶) ھۇنراو ھى لەبەرگى
يەكەما لەژىر ناوى (لەكەل دراوسى) دا چاپ كراو (۱۳)
ھۇنراو ھى چاپ نەكرايوو وا نووسرايەو بۇ بەركى دووم .

(بەھەشت) كەبەپىنى نەسى قورتانى (۹)

بۇ خواو رەسوولەو ئەھلى ئىمانى

(۱۰) كەچى نەزانان بە نەزانانە

لەلايان وايە ھەر بۇ خۇيانە

(۱۱) تىناكەن كوردىش كە موسلمانن

بە كەلامى خەق ساحتىب ئىمانن

(۱۲) بەشدارن ھەموو لەو حوكمە جوانە

وەك نەزان نالەين ھەر بۇ خۇيانە

(۱۳) ھەر كەسنى كەس بىن ئەمانەى بەسە

ئەكەر رىزگارى كوردى مەبەسە

(دوژمن نانسمن)

(۱)

۱۹۴۵
سالی ۱۹۴۸

- (۱) برا وا دياره دوژمن نانسمن
كه چهند بهد پيسو سپله و ناراسن
- (۲) به پارهي كوردان
بۇ نهماني به كاري دپتن
- (۳) به تۇپو شستير بۇمبو تياره
مال و خيزانمان نهكهن ئاواره
- (۴) به پارهي ئيمه هموو بوون به لۇرت
به خاوهن كۆشك و سيارهي سپورت
- (۵) نهوهندهش كهرو سويله و كهرتون
به ئيمه ئسەلپن ئيوه (نۆكهرن)
- (۶) ئسەلپن ياخي بوون ودرنهوه ژرربار
با درنههين لسه لهشتان دهمار
- (۷) لپ بىكۆلفه وه بزانن وايه
نيممهت دار نۆكهر ياخو ئاغايه ؟
- (۸) لهكهل ئهمانه ناپن شهرىك يپن
تهپن جياوازو دوورو تهرىك يپن

(۱) نهم ههلبهسته له ۱۹۴۵/۱/۲۲ دا ريكى خستوه .

- (۹) كورد مهرجى وايه تا ئاخو نهفەس
مال و ميراتي نهداى به ناكس
- (۱۰) نهم خوا ناسيوني چۆن
چهنده بى شەرم و حەيساو چەتوون
- (۱۱) كهوابوو ناپن بۇ كوردانى مهرد
يپن به هاوريى كروهي نامهرد
- (۱۲) پتوبسته (شاهۆ) كه مال جيا يپن
نهوهكو هاوريى وهما يپن

(نالەم وە كۆنەي)

[۱] شەيدايى سەرۋ ، سۈرەتى رەغنا ، سەمەنتىكم

خېرەت زەدەيى كىسۋىيى ، قىندىق دەھەنتىكم

مەفتۈننى جۈانتىك ۋە تەسۋىيى ، خەسەنتىكم

عاشىق بەتەندۈ قامەتى سەرۋى چەمەنتىكم

دل بەستەيى زولقىم كە وەما مائەمۇو زارم

[۲] بۇقائىدە غومرىكە جەفا پەروەرى يارم

خويىن خوارو دل ئەفكارو وەفا كۈستەرى يارم

زۇر تىنۋى ئاۋى دەھەنى خەنجەرى يارم

دل زەخمو چكەر رىش موزەي ئەشتەرى يارم

سەرمەستى مەۋاي عەشتى روخو چاۋى خومارم

[۳] نەي دىۋە كەسى مەر وەكو مىن شىفتە خالى

سەودا زەدەيى زانۋ كرفتارى جەمالى

سووتابى دەروۋنى بە تەمەنتاى خەتو خالى

كەس وەك مىن بىچارە لەتاۋ ھىجرى ئەزالى

ۋەك بولبولى شەيدا ئەفەسى نىچە قەرارم

[۴] غورىيانى يە ئىستا بوۋەتە كەۋلى جەزىنم

ھەرخارە لىسە چاۋا بوۋەتە سەرۋى كوزىنم

پىچاھەۋە سەرىپەنجەيى بازوۋىيى ، زەرىنم

سووتايى كزەي مېھرى تەۋم بۇيە جەزىنم

بىمارى بەلەي ھىجرى تەۋم بۇيە نەزارم

[۵] بۇ جەۋرو جەفا قاينلو ئامادەۋو حازر

بىن رەحمى بەسە خۇقى خوات بۇنىيە ئاخىر

ئاكەي ئەكۈۋى تېغى برۇت (شايقى) خاسر

نالەم وەكو (نەي) سۆزى دلم وەك (گرى ئاگر)

قەرمەك كەتەر ئۆم ھەر ئەلنى ھەۋرى بەھارم

پېنج خسته کي له سهر غزه لې (ناری)

(۱)

[۱] نه کهر من شیت نه بېم ناخر له سهر دای کول روخانم چی ؟
له راوی ، چاوی جادو بازی شیرینی ، زه مانم چی ؟
له ناله و ناو ، مه جوری ، له گریان و فغانم چی ؟
که غه رقی به جری دووری بېم له نومیدی زیانم چی ؟
له فیکرو غایله یی بې فائیده ی سوودو ، زیانم چی ؟

[۲] له دووری شپوه کهی شیرینه وه نه مرو که نه رهام
له سایه ی عه شقه وه عالم سهراسیمه ن له فهریام
همیشه ویلی کیوانم ، نه وند خه مبارو ناشادم
له کیوی (پیره مه کروون) و (سه کر مه ی) میجنه ت و بادم
له سهیری نازی شوخی ، دیده بازی ، بازیانم چی ؟

(۱) له کاتیکا (شیخ مهحمودی نه مر) له به غدا دس به سهر بوو ،
روژنکی هینی سالی ۱۹۳۷ بوو من قوتابی بوم ، له کهل (مهلا
حه نه نا) چووین بۇ زیارده تی شیخ مهحمود له (نه غزه مییه)
پاش که میک (شیخ مهحمود) پرووی کرده (شاهو) ووتی
غزه لیکي جوانی (ناری) م بۇ هاتووه یی خوینده روه حه ز
نه که م ته خمیسی کهیت (نه م غزه له بوو) لئی وهر کرت به م
چوړه ته خمیسی کرد ، روژنی جمعه کهی که چوینه وه پتشکه شی
کرد ، له بهرکی یه که ما به پچر پچر هیندیکي چاپ کرا بوو وا
به چاک زانرا جارنکی که بنووسرینه وه بۇ بهرکی دووم .

[۳] وولانی ، تاجو تهختی ، که ونه دس نهو باشرو نادانی
له غاوی حوکمی نهو قهومه ، درایه دهستی دوو نانی
وولانی (بایه قوش) تیا بوو به سهر دارو حوکم رانی
(سلیمانی) که خالی ما له دیوانی سوله یمانی
له عیش و نوشو به زمی یی نکیتی قودسیانم چی ؟

[۴] که من کوژراوی تیری نازی چاوی مهستی شه هلابم
که من زه نچیر کراوی ، داوی دوو زولفی چه لپابم
که من سهرسامی چاوو پهرچه می شیناوی له یلا بېم
که من مهشغولی ، دهرسی ، خهنت و خالی تورکی نه رسابم
له ته علیمی (منالی کوردی) یی فوتو زوبانم چی ؟

[۵] له تاو ته تیری نیش و نیشی ، یی دهرمانی مه هجووری
له که رمی کرپه وو ، لربه ی شهراره ی ناگری دووری
له زوعفی جهستی خه ستم بۇ دهردی سهختی ره نچووری
له پرووی پروم دا ، حوکمی نه ما ، قانونی مه سروری
له مه یلی مه کته بی ، حوسن و جه مالی ، رووسیانم چی ؟

[۶] له ساحه ی به زمی عیشم دا سهدای نالین و هاواره
له سه یلی خویتی دیدم مه جلسم ره نگیته گول زاره
ته نیسم خه م ، موغهنیم ناله ، ساقیم چاوی بیماره
سورویشکم مه ی نه نه س سه متوور سینم سازو دل تاره
له دهنگی چه نگو خوش خوانو له چیلوه ی سافیانم چی ؟

[۷] سورشم يهك به شونن يه كدا كه دى وهك تاوه بارانه
 هه موو سوورو سپى تيكهل ميسالى دوو مهرجانه
 به داوى هيچره وه ، هژراونه وه ، سوبجانه چهند جوانه
 له دانه نه شكه من گرتوومه تو ، تهزيچى سه د دانه
 له قووى (زهم زهم و) تهزيچى ، باغهى حاجيانم چى ؟

[۸] كه من بى يارو بى خه خوارو بى هم دم قه ناعهت كه
 كه زامى دل به ناسور بيتو بى مهرهم قه ناعهت كه
 كه من دايم به بهركى شيوه نو ، ماتم قه ناعهت كه
 له بۇ باقى حه يانم تابه قووتى خهم ، عه ناعهت كه
 له قازو قيرى دهرويش و له مرتهى سؤفياقم چى ؟

[۹] نى يه مهيلم ، به تارونهى هه واوى ئاوازي چهنگ ناكهم
 وه كو دهرويشى هم دهو ريشه خوم شيتو ده بهنگ ناكهم
 وه كو سؤفيش بهمه كرو حيله خوم قيرى چه قهنگ ناكهم
 مهلام و نه هلى ته قوامو بهمهى سه جاده رهنگ ناكهم
 له بادهى ساقريو قيرى كچى نهرمو نيامن چى ؟

[۱۰] شوعاى شهمسى خاور ، تا له ژير هه وري سيادا بى
 بووى سيمين تهم ، تاكو له ژير په ردهى حه يادا بى
 كولى نوميدى قهوسم ، تا له ژير سه ترى كيادا بى
 تلووعى مامى من وهك خوشنى يوسف تاله چادا بى
 له شوقو شهعهعهى ، شوعلهى هه سيرهى بهر به يانم چى

[۱۱] خهريك ماوم له ژير هم كومبهدى كهردوونى بى ياك
 سهراسيمهم له كيتاو كيتوى ده وري چه رخی نه فلاكا
 هه تا هم ده وره وا رون بى له هم دونيايى خهم ناك
 لیباسم تا په لاس و جاوى ميتحنهت بى له هم خاك
 له تافهى عوشرهت و شيرداختى عهيشى شاميانم چى ؟

(پاراڭەوۋە سىكالا ە يەزدان)

- (۱) رەببى تۇ يىتوۋ ، جەلال و كىبرىيات
رەببى ، تۇ يىو ، عابىددانى بىن رىيات
- (۲) رەببى تۇ ئىسمى غەزىمى ، ئەغزەمەت
رەببى تۇ يىو خۇشەۋىستى ، موستافات
- (۳) توو شەۋى (ئەسرا) كە جىبىرىلى ئەمىن
ھاتە خزمەت فەخرى كشتى كائىنات
- (۴) بەشقى ئەو كاتەى كەۋا ھاتە خوزوور
خەلەمەت فەرموۋ ، بە ئەۋاى خەلات
- (۵) مەنسەبى كەۋرەى ۋەھات دايە كەۋا
بوۋبە سەردارى (عومومى) ماسىۋات
- (۶) ۋەسفى مېھراجى شەھەنشاهى ، پەرسول
زەحمەتە بىكرى كەچۇن رۇيشت ۋ ھات
- (۷) خۆى ئەۋوور خولقاۋو ديسان ئەۋ شەۋە
كەيە ناۋ دەرياي غەزىمى نوورى زات
- (۸) رەببى تۇ سىرى نېتىنى زاتى خۆت
رەببى تۇ يىو مۇرسەلەين ۋ ئەنبيات
- (۹) رەببى تۇ يىو عاشقانى ھەزەرەت
رەببى تۇ يىو ، سادىقانى بارەگات
- (۱۰) رەببى توو ، خوئنى شەھىدانى كەۋا
بۇ پەزى تۇ كىيانى خۇيان كەرد قىدات

- (۱۱) رەببى تۇ ئەسەرارى قورئانى غەزىم
رەببى تۇ سۆزى نېتىنى ئەۋليات :-
- (۱۲) بەندە غەبىدىكى زەلىلم بىن كەسم
دەنگى نالىم ھەمىشە دېتە لات
- (۱۳) باۋەرم ۋايە كە غەيرى زاتى خۆت
كەس نىيە فرىام كەۋى بىمدا نەجات
- (۱۴) كەرچى شەرمندەم سىيايە دەفتەرم [۱]
سەھلە لاي تۇ (غەۋى بەندەى پرووسىيات)
- (۱۵) بەشقى ئەۋ تافانە مەحبۇبەت كەۋا
بوۋبە ئەسبابى وجوۋدى ، كائىنات
- (۱۶) سا پەناھم دە بەرەحم ۋ لوتقى خۆت
(كامىيا بىم كە) بە ئەنعام ۋ سەخات
- (۱۷) تۇ كەرىمى بىن ئەزىرى من فەقىر
تۇ ھەكىمى بەندە موحتاجى دەۋات
- (۱۸) چودو ئىجسانت ئومىدى (شايقە)
رېنا ارحم واغنىى عى ما سىۋات

[۱] ئەدەس نوۋسىتىكى كەدا نىۋەى يەكەمى ئەم ھۇنراۋدە بەمچۆرەيە

سەد كە شەرمندەم سىيايە دەفتەرم

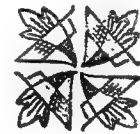
(بەندە ھەر تۆم ھەي)

- [۱] يا ھەي يا قەيىوم بەندە ھەر تۆم ھەي
لە تەنكەندە ، بە فرىيام بگەي
- [۲] رەببى خۇ تۇ خۇت يىناو بەسىرى
بە ھالى بەندەت ، تەواو خەبىرى
- [۳] خۇت ئاگادارى كە ھىندى نامەرد
چە بەلايك يان بەسەرما ، ھاورد
- [۴] ھەر كات بە دەردى ھەر سات بە تەورى
ئازارىان ئەدام ھەر دەم بە چەورى
- [۵] نە پۇژم پۇژە ، نە شەوم شەو
نە خۇراك خۇراك ، نە خەوم خەو
- [۶] نە پۇژووم پۇژوو ، نە نوژم نوژە
سەريان لى تىك دام ئەفكارم كىژە
- [۷] ھىچىكىم نىيە ، لە خۇت پەنھان بى
رازىكىم نىيە ، لە تۇ نىھان بى
- [۸] دوئىام لى تەنگ بوو ، سەبىرم نەماو
رەحمى نەفەرمووى كارم تەواو
- [۹] ئۆمىسىم ھەموو بە كەرىمى تە
ھىولم بە ھەتف و بە رەجىمى تە
- [۱۰] رەببى ، تۇ بىتو ، كەورەيى زانت
تۇ ، بى وىتەيى ، زاتى سىفات
- [۱۱] تۇ ئەسماي ئەزەم ، ذولجەلالى خۇت
تۇ بەرزى مەقام ، لايلەزالى خۇت

- [۱۲] تۇ سىرى پەنھان ، زاتى يەزدانت
تۇ بەھرى بى پەي ، جوودو ئىجسانت
- [۱۳] تۇ نوورى مەعتاي ، ئايەي قورئانت
تۇ فەخرو خەتمى ، پىغەمەرانت
- [۱۴] تۇ بىو نوورى خاس ، جىلەوى جەلال
تۇ بىو عىززەت و ، عىلم و كەمال
- [۱۵] تۇ بىو ئەننىاو كىشت مورسەلىنت
تۇ بىو ، (رحمة للعالمين)
- [۱۶] تۇ مەجبۇبەكەي ، تاكى شىرىنت
(محمد ، احمد ، طەو ، ياسىنت)
- [۱۷] تۇ بىو ئەوانەي كە رەزاي تۇيان
لا مەتلەب تە ، لە كىيانى خۇيان
- [۱۸] بە فەزل و كەرم ، رەحمەتى ھام
(كوشادكە) تەنگى بەندەي ئاكامت (۱)
- [۱۹] كەرمەت زۇرە ، رەحمەت ھام
بۇ ئەو (رەحمەت) دايم ھانامە
- [۲۰] ھەر چەند رووسيا و خەجالەت بارم
خۇ پەنا ھىندەي قاپى غەففارم
- [۲۱] داوام لاي خۇتە ئىوارە و سەھەر
كەزىمى كارساز سا (فلا تىھر)
- [۲۲] لالەت لى ئەكەم ، رەببى (پەي دەپەي)
بۇ ئەوئى زۇر زوو بە فرىيام بگەي

(۱) ئەم ھەلبەستەي لەسالى ۱۹۶۶ دا لە ھەلەبجە رىك خستوو .

[۲۳] بۇ رەھىم و كەرىم ، بەرمە رووت ھاتىم
ئەي كەرىم كولاو ، بىدە نىجاتىم
[۲۴] خۇت موشكىل كوشاۋ قازى حاجاتى
لابىرى خەم و ساجىب خەيراتى
[۲۵] كارى كۆيلەكەت كەۋا زەبوونە
بەستە بە ئەمرى يەك (كافو نوونە)
[۲۶] پەنام دەر رەببى تۇ قەخرى عالم
زوو بە زوو رەھىمى بىكە بە حالىم

پىنج خىستەكى شاھۇ لەسەر غەزەلى (مەولانائى جامى)

(۱) ئەي شەھەنشامى روسل كاشفى ھەممە كەرۋىي
مەرھەمى سىنەيى زامدارو دلى موز تەسەرىيى
ۋاسىتەيى خەلى ھەموو موشكىلو رەنجو تەسەبى
مرجبا سىدىئى مېكى مەنى العربى
دلو جان باد ، قىدايت چە عىجب خۇش لەقەبى

(۲) عاشقى رووتە دلى شىفتەبى ، ئالانىم
بۇيە ھەلئايە ، تەۋلو ، دىدەبى پىر گىيانىم
سەيرى چۇن كەيىبە سەما ئاھى دلى پورىيانىم
مىن يىدل بىجمال تو عىجب ————— پىرانىم
ئەللە . ئەللە ، چە جەمالى ست بىدىن بولەجەبى

(۳) عوزرى چى يىتمەۋە شاھا كە سەراپا خىجلىم
كەۋتمو ، توۋلە سەكى دەرگەھى شامى روسولم
(نۆبە) بىن لەۋ خەتەرۋ فېكرە كەھىتنامە دلىم
نەسبەتتىن خود بەسەكەت دادە ئەمۋ بەس منفعەيلىم
زانكە نەسبەت بەسەكەت كۆي تۇ بەس بىن ئەدەبى

(۴) هينده مهجوبوي له لای جه زړه تي خه للاقى غه قوور
 زه حمه ته باسو به يانانې به ته قوړو ستوور
 جوزو يکې / که پهي بر دوه / پي / نه هلي شووور
 زات پاک تو که درمولک عرب کرده زوهوور
 زان سه بهب نامه ده (قورئان) به زه بانې عه رهي

(۵) رهمه تي مه خي له يو عالمي که ونه يتي ته مام
 کام يا بن له که رمانې ته تو جومله ته نام
 شاهيدشم ، نه مه ته نه شي شهني فخر خونده مه قام
 نه خلتي بوستانې (مدينه) ز تو سر سه بز مودام
 زان شده شهره نفاق به شيرين روتسي

(۶) يک کسو يک دهر و دامووم دل پر له که دهر
 غيري دهر گاهي ته تو نيمه په ناهيکي ديکهر
 موله جي بوم به دهرت فخری هه موو جينزو به شهر
 چشم رهمه بکشا سوي من انداز نه زهر
 نه قوره شي نه سه بو هاشمي و ، مطالبې

(۷) سه روه را يک که رهمه ته نه سباي حيات
 سوخته شي غه شقي ته تو نيمه تواناي حهره کات
 چاوه پي لوتغي ته تو مه نيمه رهمه و حه سونات
 ماه مه تهنه له بانيم و توئي نابي حيات
 رهمه فهرماکه زو حه ميکوزهره تهنه له بي

(فهردي ته نيای تاک)

(مناجات)

- (۱) فهردي ته نيای تاک فهردي ته نيای تاک
- (۲) جه عه يک يک بهري ، جه نالايش پاک
- (۳) يک تاته و فورزند يک شريک يک پاک
- (۴) يک ياکه و مه کان ، رافيع الافلاک
- (۵) ماليکه الملوک شهه نشاي که ونين
- (۶) حاکمي موله ق علي العالمين
- (۷) نيچاد کونونده مه خلوق جه عه دهم
- (۸) نافه ريننده عالم جه قيه دهم
- (۹) روي ده هينه دهمي عمومى زي روح
- (۱۰) په دهر وون ته نگان ده هينه دهمي فتوح
- (۱۱) خارنجي هوموم ، خه مباراني زار
- (۱۲) کاشفي غوموم دلاني پر خار
- (۱۳) رهمه کهر و مه حال دله غه رييان
- (۱۴) نه جات ده هينه دهمي يوسف جه زينندان
- (۱۵) ياره ب و حاجت ، زولجه لالی ویت
- (۱۶) به زات و سيفات لایه زالی ویت
- (۱۷) به نادم به شيس به نوح به نه يوب
- (۱۸) به هوود به صالح به به حياو به عاقوب
- (۱۹) ياره ب به خايل به يسحاق نيدرسي
- (۲۰) ياره ب به داوود (ذوالکفل و جرجيس)

- به سولهيمان و شوعهيب و عيسا
(۱۲) به پيغمه مهران ته نبيساي مورسه دل
به (تاولعه زمان) باوه گاهي فزل
(۱۳) ديسان به حاجهت فخرى مورسه اين
ووشه ويستى خاس ره بو العالمين
(۱۴) خاتم الرسل ، هادى السبيل
شافع الذنوب ، رافع الاعليل
(۱۵) سيد الكونين نور المشرقين
نيرو العالم ، شمس الخا فيقهين
(۱۶) محمد احمد طه ، و ياسين
مصطفى مرسل على الثقليين
(۱۷) يارب به صديق ، به عدلى عومهر
به ونزو عوماني ، به شيزى حيدر
(۱۸) به حمزه عباس به طلحه و زبير
به سعد و سعيد مبشر به خهير
(۱۹) به كزه سينهى زهرايى به تاول
به دوو نهونهامام تهولادى ره سول
(۲۰) به ونزو ته صاحباه شهيدا به درى
به ساحيب شمشير نه كزو خه يه رى
(۲۱) يارب به حاجهت عاشقانى وىت
به موقه پره بان لامه كاني وىت
(۲۲) نوميدم نيوهن به فزل و به ره رحم
به خشى گونام به لوتفو كه رحم

- من ته كزى جوييم
(۲۳) جه كه ردهى به دى وىم شهرمه سارم
(۲۴) سهراپا غه رقهى به خرى عوسيانم
سهركه ردهى جهركهى كونه كارانم
(۲۵) دهفته رم جه پرووى وىم سيا نه پره
پره فتارى به دم جه (به د) به د تهره
(۲۶) سه دبار پرووسياو ، سه ر نه فكه زندهى توم
نوميدم به تون ، كه متهر به زندهى توم
(۲۷) كه ر تو نه به خشيم ، وه كه وره وى وىت
كئين نيتر په نام ؟ تو بوزركى وىت

- [۱] زه مسین و زه مان ، کهونهین و مه کان
چوژتو حال و کین ؟؟ پادشای سویمان
- [۲] کهر به کرده وه و ویم بهدیری جهزام
مشیمو تا بهد ، تو بهدی سزام
- [۳] بهلام رهحم و تو ، به کجار زیادهن
کوناو من جهلای (عهوت) بهربادهن
- [۴] سا توپیچ به کهرم به کهره چاره
خه ریب و بن کهس ، به کجار بن چاره
- [۵] ده سگیریم نیهن خهیر جه لوتقی ویت
ده سگیریم بکهه ، تو بیو لوتقی ویت
- [۶] (مفرض) وه زبرش کردهن وه ده سگیر
(کوسه و ویش) کردهن وه یا کهی ته دبیر
- [] پشت و ویش بهستن بههیزی (یاسین)
جه چپ و جهراس مه کهرو تهفتین
- [۸] ته کلیمش کردهن بر یه نشا ، رزقم
بماران وه سهنگ مهلامهت فهرقم
- [۹] مه و اچو مشم : (معطی و مانع)
ویمه نا (مذل ، معزو ، رافع)
- [۱۰] منیش پیله ناهم وه تو ناوهردهن
دوستتانی قوم ، وه شه فیح ، کردهن
- (۱۱) بهو باری کوناو ، شهرمه ساره وه
بهو دیدهی نمین ، ته شک باره وه

- [۱۲] بهو هه ناسه ی سورد لیو به باره وه
بهو دلای ، خه مکیب خهفت باره وه
- [۱۳] نیلتیجام وهرحم (رحیم) ناوهردهن
په نام وه قاپی کهریم ، ناوهردهن
- [۱۴] بهقین مزانو وه ته سدیقی دل
مهو توئی کهری مرادی حاصل
- [۱۵] غیر تو ، کهس نیهن (معطی و مانع)
غیر جه ویت نیهن (خسار) یا (نافع)
- [۱۶] ویتنه ی (معز ، مذل ، و ره زقاق)
ویتنه ی (کهریم ، ره حیم و ده للاق)
- [۱۷] لام _____ انع لما اعطیت احد
لامعطی لما منعت ابر _____ د
- [۱۸] نومیدم نیدهن مهولای بن کهسان
جهی غه ریبی دا نه کهریم حهیران
- [۱۹] نا که داریم کهر جه شهری دوژمن
پاریزم جه مه کر مه ککاری پر فهن
- [۲۰] (مراد حاصل کهر) حاصل کهر (مراد)
چی به نندی غم دا به کهرم نازاد
- [۲۱] به سلامهتی ، بن دهر دو ناسیب
سور بهرزو دل وهش پر بارو نه سیب
- [۲۲] بیاونی مهوه ، وهلای قهومی ویم
نهوعی کهر (دوژمن) جهسه د بهروپیم
- [۲۳] حسب الامر ویت دوعام کهرد وهلات
(استجب لنا ، قاضی الحاجات)

[۲۴] وەعدەى ئىجابەش ، ویتدان وەرەسۈل

دېسان سا دۇعام بىكەرە قەبوول

[۲۵] پەناش ھەر وەتۇن شەھەنشای بېچوون

(خەسەنى بى كەس) خەمبارو مەجزوون

[۲۶] قەرياد رەسېش كەر كەسى بى كەسان

باچىنەى زىانەر ، نەپۇ (سەر كەردان)

(فلا تىنەر)

(۱) ياھەى ياۋەيىوم شەھەنشای ئەكەر

تەنيای بى وىتەى بى بابو پوسەر

(۲) شەھەى بى كۆش ، يىنای بى بەسەر

پەناى بى كەسان جەسېر با خەبەر

(۳) بەندەى قاپىتم ، وىلم دەر بى دەر

داوام لای خۇتە ، سا (فلا تىنەر)

(۴) مە كونا بارو ، خەجالەت بارم

سەر لى شىواوم ، دل برىندارم

(۵) پەريشان حال و مات و خەمبارم

دېدە پر جەھوون دەرۈون پر نارم

(۶) پەناپەر بەرەم ، زاتى غفارت

سۇئال كەرى خۇتم سا (فلا تىنەر)

(۷) بەندە دەرەدار تۇ خۇت خەكىمى

موحتاجى رەحمم تۇ خۇت رەھىمى

(۸) دەس تەنگە ھەزار تۇ خۇت كەرىمى

كەمتەر غولامم خۇ تۇ غەزىمى

(۹) روو دەرەس سىيام خۇ تۇ خەلىمى

ھانام بە خۇتە سا (فلا تىنەر)

(۱۰) باۋەرم پىتە كە ذولجەلالى

ھەيتو / ھەر بووى / ھەر لايەزالى

ئىلمىنى : - (۱) ئەم ھەلبەستەى لە بەغدا ووتوۋە لە گانتىكا

بەھۇى چەند كەسىكى ناخەزەۋە لە ولاتى خۇى دوورخراۋەتەۋە

ويستويانە مەعاشەكەشى بېرن ھىنەدى ئەلېن لە سالى ۱۹۲۴ دا

ووتويەتى كە نەيان ھىشتەۋە بىكرىت بەموۋچە خۇرى مىرى ۰۰

بەلام بەخوتىندەۋەى ھۇنراۋەكانا وا دەرئەكەۋىت لە سالى ۱۹۲۴

دا نەوتراپىت ، بەكفايە ناۋى چەند كەسىكى تىايە ۋەكو :

لە ھۇنراۋەى (۶) دا ئەلېت : ناخەزى مە ، ۋەزىر پىشتى كرتەۋە

ۋە تەۋ بەھۇى كۆسەۋە تەدبىرو فىكرى ئازاردانى مە تەكات .

(۱۱) مالک الملوك ، مولى المولى

رحمته بنى پايان ، زور موده‌عالی

(۱۲) کهرم کولای ، زانا به‌حالی

به‌تۆم ئومیده سا (فلا تنهر)

(۱۳) تۆ خولایکی عهزیم والشانی

ره‌ببی ، ره‌جیمی ، حه‌قی ، ره‌حمانی

(۱۴) غه‌نی ، که‌ریمی ، بری ، حه‌نانی

خاوه‌نی فه‌زل و جودو ئیجسانی

(۱۵) په‌نای بن په‌نا بن نه‌وایانی

هانام به‌خۆته سا (فلا تنهر)

(۱۶) ئیلاهی تۆ خۆت بیناو به‌سی

به‌حالی به‌نده‌ت ته‌واو خه‌بی

(۱۷) عالم به‌همووی ما فی الضمیری

له‌ته‌نکانه‌دام ، هه‌ر تۆم ظه‌یری

(۱۸) به‌پیک هینانی کارم قه‌دیری

په‌نام پیت هینا ، سا (فلا تنهر)

(۱۹) خۆت بچه‌رخینی هه‌موو دلایکی

بلاوکه‌ره‌وه‌ی گشت کۆمه‌لینکی

(۲۰) کوشاد کوننده‌ی گشت موشکیلینکی

عادل ترینی ، گشت عادلیکی

(۲۱) وه‌فه‌ریاد هاتووی ، گشت ماتلینکی

هانام وه‌لاته ، سا (فلا تنهر)

(۲۲) ئیمانم پیت به‌صدق و به‌قیس

که‌تۆی سازنده‌ی ، سه‌ماو سه‌ره‌زمین

(۲۳) هه‌ر به‌ده‌س خۆته کاری دونیاو دین

لاله‌ت لی ئه‌که‌م به‌دیده‌ی نه‌یس

(۲۴) تۆ بیتو روخی فه‌خری عاله‌مین

به‌خۆت مولته‌جیم ، سا (فلا تنهر)

(۲۵) ئیلاهی به‌نده‌ی په‌ریشان حالت

به‌نده‌ی خه‌فه‌ت بار ، ویل و عه‌ودالت

(۲۶) چه‌ند جار به‌په‌نا خۆم خسته‌مالت

په‌نام برده‌ به‌ر ، جاهاو جه‌لالت

(۲۷) لایقه‌ بۆ تۆو ره‌حم و که‌مالت

ناؤمید بيم ؟ سا (فلا تنهر)

(۲۸) که‌وتوو مه‌ گه‌ژاو ، په‌ل بریاو که‌مده‌س

هیوام من ته‌نیا هه‌ر به‌خۆته‌و به‌س

(۲۹) نه‌خویش نه‌برا نه‌ئه‌ولاد نه‌که‌س

خۆت موشکیل کوشای خۆتی فه‌ریادره‌س

(۳۰) جاباشه‌ بۆشان ، که‌ریمی قه‌ده‌س

به‌نده‌ت ئاوابی ، سا (فلا تنهر)

(ۋەمىرى پابوردووم)

(۱)

- [۱] ۋەمىرى پابوردووم ھەممۇي رۇيى بە بەدگارى و گوناھ
وابەھۇي رەھمەتتەۋە خۇم خستە بەر قاپىت دەخىل
[۲] چاكاكەيكم نەبۈۋە تا بېيىنمە حاجەت ، بۇ تەككا
غەيرى روى رەش مووى سىيى چاۋى تەپرو لاشەي غەلىل
[۳] كەس نەناسم بىي كەسم ھىوام بە غەيرى تۇ نىيە
ئەي ئومىندى بىي ئومىندان ۋەي دەلىلى بىي دەلىل
[۴] دەردەدارم بۇ شىفا رووم كەردە قاپى بەررى تۇ
ئەي ھەكىمىي حال زان و ، ذولجەلالى بىي مەسىل
[۵] مەشكىلم تەنبا بە ۋەمىرى (كافونوونى) دىتەجى
سا نەجاتم دە بەرەھمت ۋەك نەجات دا خەلىل
[۶] ئافەرىدەي زاتى خۇتم ، ھەرچى ھەم چارم بىكە
بەشتى ئەو زانە كە بۇي ھىنا كەلامت جەبرەئىل
[۷] سەرۋەرى عالم (موھەدد) خۇشەۋىستى زاتى خۇت
شافىيى رۇژى جەزا ، خەتمى روسل ھادى سەبىل
[۸] روى دلم لاي خۇتە دايم چاۋەنۋارى رەھمەتەم
ئەي كەرىمى كار سازو ، دەۋلەتەمەندى بىي غەدىل
[۹] دەركى جوودو رەھمەتى خۇتەم بەسەرەت لىۋەكە
با لەمە زىاتەر نەبىم ، زارو پەرىشان و سەفەل

- [۱] ئەم ھۇنراۋانە ھى ھەلبەستى (جەد بائىطافك على اننى عېدزلىل)
ەيە كە ئەم ھەلبەستە (۱۶) ھۇنراۋە بوون (۷) ھۇنراۋەيان (غەرەبى
بوون) لەبەرگى يە كەما چاپ كران ئەم (۹) ھۇنراۋەش نوسرايەۋە
بۇ بەرگى (۲) شاھۇ خۇي بەجىاجىيا نووسى بوونى لەدەفتەرىكا .

(ئەم دەفە)

(۱)

- [۱] ئەم دەفە نالەي بەغەينى ھەر دەلنى نالەي مەنە
بۇ نىكار دايم دەنالى بۇيە جەرگى كون كونە
[۲] سىنەكەم سەمتۈرە دايم بەستەيى (لەيلا) ئەلنى
لەدە سا تۇيش پەنجەيك ، خۇ عاقىت ھەرمەردنە
[۳] ھەر لەسەر تاپاي ووجودم كەۋتە بە تىرى موۋە
بىننە سەيرى جەسمى خەستەم پاك چلۇن تىر ئازنە

- (۱) ئەم ھەلبەستانەم لەسەر (دەفەيك) دى ، لە (گولپ) لەمالى
(شېخ ھەكىمى مامە شېخ صادق) م ووتى : ئەم شىعراۋە ھى
مەلا ھەسەنە (شاھۇ) خۇي نوسىۋىيە لەسەر ئەم دەفە مەنە
لەكاتىكا لەمالى باۋكەم مېۋان بوۋە نىزىكەي (۲۵) سال زىاتەر
ئەبىت نوسراۋە مەن لە رۇژى ۱۹۷۶/۶/۷ نووسىمەۋە لە دىنى
كولپ كە ئىتە تا وىران بوۋە . (كاردۇخى)

(قوربان قورباننه)

- [۱] قوربان قورباننه ، قوربان قورباننه
وادهی تازادی جهژنی قورباننه
[۲] دهرورنم که یله دلم بورباننه
خه مم جهم بیهن یانه ویرانه
[۳] سه دای (کناله یل) وادهی سهیرانه
وهختی له نجه و لار بالآ بهرزاننه
[۴] نوپهی غه مزهی ناز خیلای نازدارنه
وه تاحق کوشیای ، وه بی تاواننه
[۵] چیش بیهن ، چیشه تاوانما چیشه
پهی چیش جه نیمه دهرورنش ریشه
[۶] وینهی زالممان کیمهی دل پششه
خاترش لیمان دایم وه نیشه
[۷] یانه یله قووسه ؟ یا کورکه میشه
کشت خهلق چون (شاهو) وه نهش دل ریشه

(فستانی رهش)

(۱)

- [۱] فستانی رهشی ناسکی چین چینی له بهردا
وهك ههوری تهك بی به سهری قورسی قه مهردا
[۲] حهیرانه خه یالام له مو تافاتی وجودی
ته شیبهی بهچی کهم ، نیه وینهی له به شهردا

(۱) له بهشی پروون کردنه وهی چهند شتیکی که له ژیا نی شاهو
باسی کات و ریکه خستنی نه م دوو هونراوهیه کراوه .
تکایه سهیری لاپه ره (۱۲) بکه ن .

لە لاڧەرە (۱۳۶) ى يەركى بەكەمى ديوانى شاھۇدا نووسىيەم
 كەلە بەركى دووھى ديوانى (شاھۇدا) بەئشى توانا ھەول ئەدەم
 ماناى ووشەى ھەلبەستەكان لىك بەدەمەو ، لەم رووھە لەم كاتەدا
 داواى لى بورن ئەكەم ، وەتكام واىە خوئىندەوارە خوشەويستەكان
 سەبر بىكەن تا بەتەواوى شىعرەكانى (شاھۇ) ھەمووى بلاوبكرىتەو
 ئەوانەى كە ھىشتا دەستەم نەكەوتون بىيان نووسمەو .

[نەو ھۇنراوانەو لىك دانەوھى ماناى ووشە گرانەكانى
 ھەلبەستەكانى] بەلكو ئەوئىش بىكەم بەكتىيىك و پىشكەش بەخوئىندەوارە
 خوشەويستەكانى بىكەم .

زۇرتى ھەلبەستەكانى (شاھۇ) بەتايىبەتى ئەوانەيان كەلە
 پىشا پىكى خستوون ووشەى (ەەرەبى و فارسى) زۇرى تيا بەكار
 ھىناو ، ماناى ئەوانەش وا دەزانم زۇر كران نەبىت ، ئىستالەبەر
 ھىندى شت وەبەلە كردنە لە بەچاپ گەياندىنى ئەم (بەركى
 دووھە) لەم كاتەدا پىم نەكرا (ەەرەنگىك) بۇ ماناى ئەو
 ووشانە دانىم واش ئەزانم زۇبەى خوئىندەواران لە ەەرەبى و فارسى
 شارەزان وەلە ماناى ئەو ھۇنراوانە تى دەكەن . مەبەسى شاعىريان
 بۇ روون دەبىتەو پىويستىان بەشەرح كردنى ئەو ھەنراوانە نىە لەم
 وەخت و كاتەدا .

بە تايىبەتى كە منىش ئەمەوئىت ئەم ھۇنراوانەى شاھۇيە لەسەر
 ئەو بەلئىنەى كەپىش (كۇچى دوايى خۇى) پىمدا ووتىم : (ھەول
 ئەدەم ھەلبەستەكانت كۆكەمەو ، جارپىكى كە بىيان نووسمەو بە
 چاپيان بىكەينىم ، ئەو ەو ئەوئىش دەفتەرى شىعرەكان و مسودەى

ھۇنراوھكانى خۇى پىن دام ، لەبەر ئەو ەز ئەكەم شىعرەكانى بىشەم
 زوانە بەچاپ بىكەينىم ، وەلە فەوتان و لەناو چوون دوورىان خەمەو
 ئەبجا وەكو ووتىم (لىك دانەوھى ماناى ھۇنراوھكان و ەەرەنگىك) بۇ
 ووشە گرانەكانى شىعرەكانى (ھەر كاتىك بىن زىيانى تىەو ، نافەوتى
 مەبەسى زۇرتىم بلاوبوونەوھى شىعرەكانىەتى وە چاپ كرىنناىە
 تا خۇم لە زىانام .

مىژووى زىيانى شاھۇ بەسەرھانى زۇر زۇر لەمە زىانەرە كە من
 نووسىومە ئىستا جارئ ھەر ئەمەندەم بۇ گرا نووسىومەتەو .

داواى لى بوردن لە خوئىندەوارە بەرئزە خوشەويستەكان ئەكەم
 كەلە كەم و كورى چاپوئىشى بىكەن و لىم بىورن . . .

۱- لەناو دەفتەرى شىعرو مەسئۇدەدى ھۇنراۋەكانى شاھۇدا چىكە لەم ھەلپەستانە كە ئىرەدا نووسراون ھىچى كەم بەرچاۋ نەكەوت نەم دۇزىيەۋە .

۲- ۋەكو خۇي ئەمى كىرايەۋە لە سەفەرى بۇ (ئەستەمبول) ۋە ھاتۇۋچۇ بۇ ئىران بىلەن ۋەخت و كات ھۇنراۋە زۇرى (بەفارسى ۋە ەرەبى) پىك خىستۋە ، ۋەكو ئەم ھەلپەستەى كە بۇ شۇخىكى ەرەبى ۋوتۋە لە (پاپۇرا) ھاۋسەفەريان بوۋە تا ئەستەمبول ، يا ئەم ھەلپەستە فارسىيانەى ئەم مادەيە كە لە ئىراننا بوۋە لە (سە) ژنى ھىناۋە ، چا زۇر كەرام بەشۋىن ئەم شىعراۋەدا بەداخەۋە ھىچم دەست نەكەوت .

۳- ھەمىسان تىكا لە ھەموو خۈندەۋارىكى كوردى دلسۇز ئەكەين ھەر ھۇنراۋەكىكى شاھۇيان لايەۋ لەم دوو بەرگى دىۋانەيا نىن بۇمان بىنۇر تالە ھەلىكى تىردا ئەۋاننىش بىلاۋكەينەۋە ئىتىر خۇشى ۋە بىختىيارى سەر كەۋتنى ھەموو لايەك لەيەزدان داۋائە كەم

۴- ھەر ۋەكو لەپىشەۋە لەباسى شاھۇدا نووسىيۇم ھىندى شىعرى شاھۇ دەساۋ دەس كەۋتون ، لەناۋچوون ، يەككى لەۋانە ئەم شىعەرەيە كەبۇ ۋەرامى (خالىسى نووسىيەتەۋە ، لەم دۋايىيەدا پىرسىيارى ئەم شىعەرەم لە ماموستاى بەرپىز (شىخ ھەمدى خال) كىرد ۋوتى : ئەم ۋەرامى خالىسىيە كە مەلا ھىسن دۇۋىيەۋە زىاتىر لە (۳۵) ھۇنراۋە بوۋە مەن تەنبا ئەم (۳) ھۇنراۋەم لەبىرماۋە

[۱] چۇن ئەزانم خوا بەھەققە بى شەرىكە لامكان ۋاش ئەزانم خالىسى مەشئۇمە ھىجوى صوفىيان

[۲] صاحبى درويش و صوفى ذكر و جذب و ختم و دھف شەرىيارىكىن كفىلى مەستى مەيدانى خۋان

[۳] فى المثل (بوسطامى و غوث و ئۆيسىرو نەقىش-بەند خواجەى ھىندى ۋە جىنىدو بىشرو پىرى طالبان

۵- شىعەرەكانى لاپەرە (۶۰) ۋە (۶۱) ھەردوۋكىيان يەككى كەن بە ھەلە دووچار چاپ كراون (داۋاى لىۋوردن ئەكەين)

۹۸۰/۲/۵

(كاردۇخى)

(كۆتايى بەرگى دووھەم)

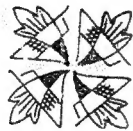
۱- وا بەرگى دووھەمى (دىۋانى شاھۆ) بەم جۆرە كۆتايى ھات ،
ھەرۈەكو دەيىنن لەم بەرگەدا (۶۸۵) ھۆنراۋە ھەيە ، لەمانە
ھىندىكىيان لەبەرگى يەكەما بە (پىچىر پىچىرى) ھەر ھۆنراۋە لە-
شۈيىنى بىلاۋ كىراۋنەتەۋە ، ھۆى ئەۋەش خويىندەۋارى زىرەكۈ زانا
ئەزانىت لەبەرچى بوۋە ، وا ئەۋ ھۆنراۋانە لەم بەرگەدا جارىكى
كە نووسراۋە لەيەك نزيك خراۋەۋە ھەموو ھەلبەست
ھۆنراۋەكانى (شاھۆ) ئەۋەى تا ئىستە دەستەم كەۋتوۋە زىاتر لە
(۱۸۰۰) ھۆنراۋەيە ۋالەم دوو بەرگەدا بىلاۋ كىراۋە .

ھەلبەست ۋ ھۆنراۋەى كەي كەماۋن ئەگەر دەستەم كەۋت (خىۋا
يار بىت) ئەۋانىش لە بەرگىكى ترا بىلاۋ ئەكەينەۋە لەكەلشى
كردنەۋەى ماناى ھۆنراۋە گىراۋەكان .

۲- شاھۆ خۆى بۇ شىخرو ھۆنراۋەكانى سەرباس ۋ سەرلەۋجەى دانە
ناۋو چە ئەۋ شىخىرانە كەلە بەرگى يەكەمى دىۋانەكەيا چاپ
كراۋە ، چە ئەم ھۆنراۋانە لەم بەرگەدا نووسراۋەتەۋە ، من خىۋم
پاش خويىندە ناۋەى شىخىرەكەۋە دەر كەۋتنى مەبەسەكە ناۋم بۇ
دانائە ئەۋ لە دەنتەرەكەيا شىخىرەكانى خۆى كەنووسىۋەتەۋە ،
شىخىرى دىۋارى ئايىنى نىشتەمانى بەجىيا جىيا نووسىۋەتەۋە
ئەمەش ۋەنەبى ھەموۋى لە دەنتەرىكا بوۋى بەلكو لە چەند
دەنتەرىكى بىچوك كەۋرەدا ، ۋەلە چەند پارچە كاغەزىكا
نووسراۋەتەۋە ، لەمانە ھىندىكى لەبەر تىپەر بوۋنى چەند
سالىك بەسەر نووسىنەكەيا چاك نەدەخوئىرايەۋە كاغەزەكە ژاكا

بوۋ ، يادرا بوۋ ياخەتەكەى كۆژابوۋەۋە ، ئەمە ماۋەيەكى زۆرى
خايان تا ساغم كىردەۋەۋە شىخىرەكانم راست كىردەۋە جارىكى
كە نووسىمەۋەۋە پىياچوۋەۋە ، لەكەل ئەمەشا ئەگەر كەم
كورىەكۈ ناتەۋاۋىيەك ، يا ھەلەيەك لە مېۋوۋى شىخىرەكانا بىي
تكاىە بەچاۋى لىۋوردن سەير بىكرىت ، تا لەكەتلىكى كەدا ئەۋ
شتانەتان بۇروون ئەكەمەۋە ئىتر خۇشى ۋ سەر كەۋتنى ھەموۋتان
لە يەزدان داۋاكارم .

(كاردۆخى)

له سه‌ره‌تای مانگی ئازاری سالی ١٩٧٤ دا ، ئەو دەفتەری که
شێعرەکانی (شاھۆ) م‌تیادا نووسیبوو ، له‌کەل چەند وێنەو نامەیکی
(شاھۆ) له‌ترسی ئەوتان و له‌ناوچوون بردبوومە (هه‌له‌بچه) له‌مالی
یه‌کێ له‌خزمان دالم نابوو ، له‌وتوووه‌ ده‌ستاو ده‌ست که‌وتبوو ، نا
که‌یشتموه (سه‌قز) . له‌مالی یه‌کێ له‌خزمان دا ده‌ستی به‌سه‌را
گیرابوو . نه‌یان ئەدايه‌وه . دوايی به‌هۆی خوشکی خوشه‌ويستم
[کورده نه‌شبه‌ندی] یه‌وه پاش ماوه‌ی (١٥) مانگ ده‌ستم که‌وته‌وه
هه‌ر چەند ، چەند نامەو وێنەي یادگارانه‌ی ئێ دهرهاتبوو به‌لام هه‌ر
باش بوو شێعره‌کانم بۆ هاته‌وه ، بێگومان ئەگەر ئەو خوشکه‌
داسۆزه نه‌بوايه نه‌م ئەتوانی به‌ته‌واوی چاریکی که‌ شێعره‌کانی
(شاھۆ) کۆکه‌مه‌وه . بیان نووسمه‌وه بۆیه له‌م رووه‌وه به‌پێویستی
ئه‌زانم زۆر سه‌رپاسی ئەو خوشکه‌ کورده داسۆزه بکه‌م که‌بوو به‌هۆی
هه‌نانه‌وه‌ی ده‌فتەری شێعره‌کانی شاھۆ .

٩٨٠/٢/٦

(کاردۆخی)

(سوپاس و گه‌له‌یی)

- ١- سوپاسی به‌ریوه‌به‌رانی چاپخانه‌ی کامه‌رانی ده‌که‌م . به‌تایبه‌تی کاک
(نه‌وزاد محمد قه‌فتان) و باقی برایان .
- ٢- گه‌له‌یی له‌و براو دۆستانه‌ ده‌که‌م که‌پیش ده‌ست پێ کردنی چاپ
کردنی دیوانه‌که‌ی شاھۆ به‌لێنیان دامن پارهم بۆ چاپکردنی
به‌قه‌رز بده‌نی ، به‌لام به‌لێنی یه‌که‌یان نه‌هه‌تایه‌دی هه‌ز ناکه‌م
ناویان بێنم باهه‌ر خۆمان بزانی .

(کاردۆخی)

١٠٨

روژی ٩٨٠/٨/١ خاوه‌نی چاپخانه‌ی کامه‌رانی کاک (محمد عزیز
قفطان) پێی راکه‌یاندم ناتوانیت (به‌شه فارسی یه‌که‌ی) شێعره‌کانی
(شاھۆ) که‌بریتین له‌ (٢٠٧) هۆنراوه ، چاپ کات هه‌ر چەنده
که‌ (وه‌قابه‌ی چاپمه‌نیش) بریاری چاپ کردنی داوه ، جا
خوێنده‌واری خوشه‌ويست له‌به‌ر ئەوه نه‌کرا له‌م به‌رگه‌شدا شێعره
فارسی یه‌کانی (شاھۆ) چاپ که‌م ، وام به‌چاک زانی ئیستا که
(به‌شه کوردی یه‌که‌ی) ته‌واو که‌م ، له‌پاشا له‌هه‌لیکی که‌دا
(به‌شه فارسی یه‌که‌شی) به‌جیا به‌چاپ بکه‌ییم به‌ناوی (پاشکزی
به‌رکی دوومه‌ی دیوانی شاھۆ) وه .

جا له‌م رووه‌ داواي پۆزشو تکای لی‌بوردن تان ئێ ده‌که‌م .

(کاردۆخی)

١٩٨٠/٨/٢

- [۱] دیوانی (سه‌یدی) له‌سالی ۱۹۷۱ له‌ سلیمانی چاپ‌کراوه
- [۲] دیوانی (شاهۆ) به‌رگی به‌که‌م له‌ سالی ۱۹۷۶ له‌ سلیمانی چاپ‌کراوه .
- [۳] دیوانی (کاردۆخی) به‌رگی به‌که‌م له‌ سالی ۱۹۷۸ له‌ بغداد چاپ‌کراوه .
- [۴] دیوانی (شاهۆ) به‌رگی دووهم له‌ سالی ۱۹۸۰ له‌ سلیمانی چاپ‌کراوه .

ئهو بهره‌مانه‌ی که هه‌شتا چاپ نه‌کراون :

- (۱) به‌رگی دووهمی دیوانی (کاردۆخی)
- (۲) حه‌دیقه‌ی خوسرده‌ی (ئاماده‌ی چاپه)
- (۳) گولزاری عوسمانی
- (۴) له‌یلمو مه‌چنونی هه‌ورامی (ئاماده‌ی چاپه)
- (۵) پاشکۆی به‌رگی دووهمی دیوانی شاهۆ (ئاماده‌ی چاپه)

تکایه‌ پیش‌ته‌وه‌ی ده‌ست‌که‌ن به‌ خۆینه‌وه‌ی ئهم‌کتیبه‌

ئهم‌هه‌له‌ چاپی‌بانه‌ راست‌که‌نه‌وه .

لا‌به‌ره‌ دێر	هه‌له‌	راست
۱۱	۱۳	چوومه‌ لا
۱۷	۱۳	رۆزی
۲۶	۱۷	سالی‌مینی
۳۲	۱۶	کوردا
۳۷	۱۶	پیاوه‌نی
۴۸	۱۲	سه‌رای
۵۹	۷	ته‌مه‌للوق
۶۳	۴	سامو
۶۸	۱۵	وا بزافم
۷۲	۱۵	دارده‌سی
۷۳	۱	به‌هه‌شت
۷۴	۲	۱۹۴۸
۷۷	۳	قاینلو
۸۰	۹	عه‌ناعه‌ت
۸۰	۱۱	هه‌واوی
۸۱	۳	پرون
۸۸	۱۳	مه‌ته‌جی
۸۸	۱۷	نیمه‌ی
۹۳	۶	مرادی
۹۴	۱۲	کفایه‌
۹۹	۶	که‌وته‌ به‌
		چوومه‌ لای
		رۆژی
		سالی‌مینی
		کوردا
		پیاوه‌نی
		سه‌رای
		ته‌مه‌للوق
		سامو
		دا بزافم ؟
		داد ره‌سی
		عیززه‌ت
		۱۹۶۵
		قاینلو
		قه‌ناعه‌ت
		هه‌واوی
		دوون
		مولته‌جی
		نیمه‌
		مرادم
		کینایه‌
		که‌وته‌ به‌ر

پېښور سټې بهرګۍ دووهمې ديواني (شاهو)

بېابته	لاپېره	بېابته	لاپېره
سهره تا	۳	تهۍ کوردۍ ستم ديدنه	۴۶
ميژووي ژباني شاهو	۴	وهرامي نامه و کارتېک	۵۳
شاهو شيعر	۵	عهدالته	۵۵
پروون کردنه وهۍ چنه شتيکۍ	۸	تيوه بنو خوا	۵۶
که له ژباني شاهو		ژباني بوجۍ به ؟	۵۷
يو کوچۍ دوايۍ شاهو و مزارۍ	۱۴	مهرجي سه عد ناياد	۵۸
پېنچ خشته کۍ له سرغزه لیکۍ	۱۶	بمده ري	۵۹
نه حمده موختار جاف		عه بدۍ يه زدانين	۶۱
سکالاي و ته نه	۲۱	توله سينن	۶۳
چار ته کيشم	۲۳	که لي کورد	۶۴
تيوه بنو خوا	۲۵	نه ما باسۍ قورئان	۶۵
بي نکينن	۲۶	خوا خوتو خوت	۶۶
ته وهۍ ته مړو	۲۹	مهول ته دهن	۶۷
سکالاي دهره وون	۳۱	کوردۍ مهرد	۶۸
ره بيۍ قيمه عه بدۍ خوتين	۳۴	پروا ناکري	۶۹
کورد سه پاني دايکۍ که س نين	۳۵	ته مړو فرسه ته	۷۰
بيرو پروام وايه	۳۷	له بهر چاوم	۷۱
فيل ته که نه	۳۹	به شيرين	۷۲
چاوي دهر ييني	۴۰	دوژمن نانا من	۷۴
دلسوزۍ کورده	۴۳	نالهم وه کو نهۍ	۷۶
دهرسي عيبرته	۴۴		

۷۸	پېنچ خشته کۍ له سر	قوربان قوربان نه	۱۰۰
۸۲	غزه لیکۍ ناري	فستاني رهش	۱۰۱
۸۴	پارانه وهو سکالا له يه زدان	ووشهۍ دوايۍ به شۍ کوردۍ	۱۰۲
۸۷	به نده هره تو م ههۍ	تۍ ييني	۱۰۴
۸۹	پېنچ خشته کۍ له سرغزه لي	کوتايۍ بهرګۍ دووهم	۱۰۶
۹۲	مهولاناي جامۍ	سوپاسيکۍ تاي به تي	۱۰۸
۹۵	فهردي ته نيای تانک	سوپاس و کله يي	۱۰۸
۹۸	ده سکريم ني نه	تکاي لي بوردين	۱۰۹
۹۹	فلا تنهر	به ره مه کاني (گاردوخۍ)	۱۱۰
	عومري رابورد دووم	راست کردنه وهۍ هه له ي چاپي	۱۱۱
	تهم ده فقه	پيرست	۱۱۲

چاپخانهۍ کامهراني سليمانی ۲۳۵۰۸

۹۸۰/۸/۱۸ - ۴۰۰۰/ ۱۴۶

رقم الايداع في المكتبة الوطنية ۱۰۸۸ / ۱۹۸۰